

Sygn. akt I C 1007/19

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 stycznia 2024 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie, I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SSO Ewa Ligoń-Krawczyk

Protokolant: sekretarz sądowy Ewa Kocielnik

po rozpoznaniu w dniu 5 grudnia 2023 r. w Warszawie

na rozprawie sprawy z powództwa P. P.

przeciwko Bankowi (...) S.A. z siedzibą w W.

o ustalenie i zapłatę ewentualnie o ustalenie i zapłatę ewentualnie o ustalenie i zapłatę

I. oddała powództwo,

II. ustala, że powód przegrał proces w 100% i pozostawia rozliczenie kosztów postępowania referendarzowi sądowemu po uprawomocnieniu się niniejszego wyroku.

Sygn. akt **I C 1007/19**

UZASADNIENIE

W dniu 30 lipca 2020 r. (data nadania przesyłki, k. 358) P. P., zastępowany przez profesjonalnego pełnomocnika, skierował przeciwko Bankowi (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w W. pozew o:

I. ustalenie, że Umowa o kredyt hipoteczny nr (...) z dnia 24 września 2008 r. zawarta przez powoda z pozwanym jest nieważna, w tym uznania umowy za nieważną na podstawie art. 12 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 23 sierpnia 2007 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym, oraz zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kwoty 122.666,55 zł oraz 60.432,29 CHF jako zwrotu świadczeń nienależnych wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 6 lipca 2019 r. do dnia zapłaty;

II. ewentualnie, na wypadek nieuznania żądania opisanego w pkt I, o ustalenie, że powód skutecznie uchylił się od skutków zawarcia Umowy i zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kwoty 122.666,55 zł oraz 60.432,29 CHF jako zwrotu świadczeń nienależnych wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 6 lipca 2019 r. do dnia zapłaty;

III. ewentualnie, na wypadek nieuznania żądania opisanego w pkt I i II, ustalenie, że bezskuteczne wobec powoda są zapisy § 2 ust. 2, § 7 ust. 1, § 9 ust. 7-9 Umowy, § 4 ust. 9 Umowy dodany Aneks nr (...) z dnia 12 sierpnia 2014 r.

oraz zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kwoty 120.188,95 zł wskutek pobrania przez pozwanego od powoda zawyżonych rat spłaty kredytu przez stosowanie bezskutecznych zapisów Umowy wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 1 kwietnia 2018 r. do dnia zapłaty;

IV. zasądzenie na rzecz powoda od pozwanego zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm prawem przepisanych oraz kosztów opłaty skarbowej w kwocie 34 zł (pozew, k. 3-76).

W odpowiedzi na pozew Bank (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego zwrotu kosztów postępowania, w tym zwrotu kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych (odpowiedź na pozew, k. 364-398).

Do czasu zamknięcia rozprawy stanowiska stron nie uległy zmianie (protokół rozprawy z 05 grudnia 2023 r., k. 1193).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

P. P. poszukiwał środków na zakup i wykończenie domu wolnostojącego w stanie rozpoczętej budowy (rynek pierwotny) w miejscowości S.. Zwrócił się do Banku (...) S.A., gdyż był jego klientem od kilku lat oraz z uwagi na to, że był to bank zagraniczny o wysokich standardach obsługi. We wskazanym Banku przedstawiono mu różne możliwości udzielenia kredytu. Otrzymał symulację, gdzie przedstawiono odmienne warianty oprocentowania. Porównywana była też wysokość raty kredytu. Rata w kredycie złotowym była o 40% wyższa niż rata w kredycie frankowym. Wskazano, że kurs franka będzie wpływał na wysokość raty. Poinformowano również, że możliwe są negocjacje w zakresie parametrów finansowych, z czego P. P. skorzystał w zakresie marży. P. P. nie posiadał środków na pokrycie wkładu własnego (zeznania powoda P. P., protokół k. 1047v-1048, nagranie 00:06:34-00:27:31; wniosek kredytowy nr (...) z 27 sierpnia 2008 r., k. 440-444). P. P. samodzielnie nie analizował historycznego kursu franka. W 2006 r. wraz z żoną zawarł umowę na kredyt indeksowany w Banku (...) (zeznania powoda P. P., protokół k. 1048-1048v, nagranie 00:22:27).

W 2008 r. w Banku (...) dostępne w ofercie były kredyty hipoteczne w PLN oraz indeksowane do kursu waluty obcej w CHF, USD i Euro (zeznania świadka M. D., zeznania na piśmie, k. 1013).

Klient przychodził do banku i prowadzona z nim była rozmowa odnośnie jego oczekiwań. Klient otrzymywał porównanie do kredytu w PLN, nawet jeśli był zainteresowany tylko kredytem indeksowanym. Następnie był wypełniany wniosek kredytowy, w którym klient wskazywał oczekiwaną wysokość kredytu, walutę kredytu, podstawowe zabezpieczenie, zarobki, aktywa oraz zobowiązania. Wybór produktu należał zawsze do klienta. Na tej podstawie bank wydawał decyzje kredytową. Po pozytywnej decyzji, jeśli klient nadal był zainteresowany umową bank przystępował do formułowania projektu umowy. Taki projekt umowy był omawiany z klientem, klient mógł zadawać pytania oraz zabrać projekt do domu. Pracownicy banku byli zobowiązani do udzielania odpowiedzi na pytania klientów oraz omawiania procesu, decyzji kredytowej, umowy i wszystkich dokumentów stanowiących załączniki do umowy kredytowej. Klient mógł też wnioskować o zmianę parametrów o które wcześniej wnioskował. Na każdym etapie procesu mógł zrezygnować z dalszego etapu. W dokumencie o ryzyku, stanowiącym załącznik do umowy, była klauzula, że klient zapoznał się z ofertą kredytu w PLN i świadomie z niego rezygnuje na rzecz kredytu indeksowanego. Cennik i regulaminy wydawane były na każdym etapie, kiedy klient o nie poprosił. Obowiązkowo musiały być przekazane najpóźniej podczas podpisywania umowy o kredyt, gdyż stanowiły załączniki do umowy. To klient decydował w którym momencie i czy w ogóle chce podpisać umowę (zeznania świadka M. D., zeznania na piśmie, k. 1013-1015v).

Raty kredytu indeksowanego w stosunku do raty w PLN była niższa m. in. z uwagi na niższe oprocentowanie, niski kurs waluty obcej, różnic w opłatach dodatkowych. Klienci w procesie udzielania kredytu indeksowanego do waluty obcej byli informowani o ryzyku zmienności stóp procentowych oraz ryzyku związanym z wahaniami kursów walut, które mają wpływ na saldo kredytu oraz raty i koszty całkowite (zeznania świadka M. D., zeznania na piśmie, k. 1015v).

W dniu 27 sierpnia 2008 r. P. P. złożył do Banku (...) wniosek kredytowy nr (...). Wniosek dotyczył kredytu w łącznej wysokości 454.500 zł, w tym 380.000 zł na zakup domu, 70.000 zł na wykończenie oraz 4.500 zł prowizji z tytułu udzielenia kredytu, w walucie CHF, z okresem kredytowania 300 miesięcy. W dacie składania wniosku P. P. pozostawał w separacji. Miał wykształcenie wyższe techniczne, zajmował stanowisko (...) firmy (...) sp. z o.o. Uzyskiwał dochód z tytułu zajmowanego stanowiska w wysokości (...) zł miesięcznie oraz z tytułu umowy o pracę w kwocie (...)zł netto, a także z tytułu premii/provizji w wysokości (...) zł. Nie prowadził działalności gospodarczej. Posiadał zobowiązania finansowe w postaci:

- kredytu w Banku (...) w wysokości (...) zł z miesięczną ratą (...) zł (kwota pozostała do spłaty: (...) zł, data wygaśnięcia umowy: 11 maja 2034 r.);

- kredytu w (...) Bank w wysokości około (...)zł z miesięczną ratą (...)zł (kwota pozostała do spłaty: (...) zł, data wygaśnięcia umowy: 4 sierpnia 2009 r.);

- karty kredytowej w (...) Bank z limitem (...) zł;

- karty kredytowej w (...) z limitem 10.400 zł (wysokość zadłużenia wynosiła (...) zł).

P. P. posiadał również zobowiązanie alimentacyjne w wysokości (...)zł. Posiadał majątek w postaci mieszkania przy Al. (...) w W. o wartości (...) zł oraz domu jednorodzinnego o wartości (...)zł (wniosek kredytowy nr (...) z 27 sierpnia 2008 r., k. 440-444).

P. P. złożył do Banku wnioski o obniżenie marży i prowizji. Obniżenie marży wynikało z tego, że P. P. jest klientem banku, posiada już w banku kredyt hipoteczny, zajmuje stanowisko Prezesa w firmie (...) sp. z o.o., a poprzez liczne kontakty w firmie ma możliwość pozytywnej rekomendacji Banku. Ostatecznie marża 1.15% została obniżona do 1.00%, zaś prowizja 1.00% została obniżona do 0.80% (decyzja negocjacji cenowej kredytu hipotecznego z dnia 18 września 2008 r., k. 446; decyzja negocjacji cenowej kredytu hipotecznego z dnia 23 września 2008 r., k. 448).

W dniu 24 września 2008 r. P. P. uzyskał pozytywną decyzję kredytową w której wskazano kwotę kredytu w wysokości 450.000 zł w walucie CHF, koszt wliczony w kredyt stanowiła prowizja w kwocie 3.600 zł (0.80% kwoty kredytu) (decyzja kredytowa (...) z dnia 24 września 2008 r., k. 451-453).

W dniu **24 września 2008 r.** P. P. zawarł z Bankiem (...) S.A. z siedzibą w W. **umowę o kredyt hipoteczny nr (...)** (dalej: Umowa). Na mocy § 1 ust. 2 Umowy bank udzielił kredytobiorcy kredytu w kwocie, na cel i na warunkach określonych w niniejszej Umowie, a kredytobiorca zobowiązał się do spłaty kredytu wraz z odsetkami oraz opłatami i prowizjami wynikającymi z umowy i aktualnego cennika w oznaczonych terminach spłaty, oraz wywiązania się z pozostałych postanowień niniejszej Umowy. Zgodnie z § 2 ust. 1 i 3 Umowy, kwota kredytu została ustalona na 453.600 zł, w tym 250.000 zł na budowę domu metodą gospodarczą, 200.000 zł na zakup domu w budowie oraz 3.600 zł kosztów wliczonych w kredyt.

W myśl **§ 2 ust. 2 Umowy**, kredyt był indeksowany do CHF, po przeliczeniu wypłaconej kwoty zgodnie z kursem kupna CHF według Tabeli Kursów Walut Obcych obowiązującej w Banku (...) w dniu uruchomienia kredytu lub transzy. Po uruchomieniu kredytu lub pierwszej transzy kredytu wypłaconego w transzach Bank wysłał do Kredytobiorcy pismo, informujące o wysokości pierwszej raty kredytu, kwocie kredytu w CHF oraz jego równowartości w PLN zgodnie z kursem kupna CHF według Tabeli Kursów Walut Obcych obowiązującej w Banku (...) w dniu uruchomienia kredytu/transzy, przy czym zmiany kursów walut w trakcie okresu kredytowania mają wpływ na wysokość kwoty zaciągniętego kredytu oraz raty kapitałowo odsetkowej.

Okres kredytowania strony ustaliły na 300 miesięcy (§ 2 ust. 6 Umowy).

W § 5 ust. 3 Umowy kredytobiorca oświadczył, że wraz z wnioskiem kredytowym otrzymał pismo „Informacja dla Wnioskodawców ubiegających się o produkty hipoteczne indeksowane kursem waluty obcej, oparte na zmiennej stopie procentowej” i zapoznał się z nim.

Kredyt został oprocentowany według zmiennej stopy procentowej w wysokości 3.790% w stosunku rocznym, co stanowi sumę stopy referencyjnej LIBOR 3M (CHF) obowiązującej w dniu sporządzenia Umowy oraz marży w wysokości 1.00 p.p. stałej w całym okresie kredytowania (§ 6 ust. 1 i 3 Umowy). Oprocentowanie kredytu ulegało zmianie w zależności od zmiany stopy referencyjnej LIBOR 3M (CHF) (§ 6 ust. 5 Umowy).

Stosownie do **§ 7 ust. 1 Umowy**, kredytobiorca zobowiązał się spłacić kwotę kredytu w CHF ustaloną zgodnie z § 2 w złotych polskich, z zastosowaniem kursu sprzedaży CHF obowiązującego w dniu płatności raty kredytu, zgodnie z Tabelą Kursów Walut Obcych Banku (...) S.A.

W umowie ustalono, że zabezpieczeniem spłaty kredytu wraz z odsetkami i innymi kosztami, kredytobiorca ustanowi na rzecz Banku: 1) hipotekę kaucyjną do sumy 771.120 zł na kredytowanej nieruchomości, 2) cesję na Bank praw z polisy ubezpieczeniowej od ognia i innych zdarzeń losowych kredytowanej nieruchomości oraz 3) cesję na bank praw z polisy ubezpieczeniowej na życie kredytobiorcy (§ 9 ust. 1 Umowy).

Dodatkowym zabezpieczeniem kredytu do czasu, gdy saldo zadłużenia z tytułu udzielonego kredytu stanie się równe lub niższe niż 425.840 zł, stanowiło ubezpieczenie kredytów hipotecznych z niskim udziałem własnym kredytobiorcy na podstawie umowy zawartej przez Bank (...) S.A. z (...) S.A. (**§ 9 ust. 7 Umowy**).

W myśl **§ 9 ust. 8 Umowy**, kredytobiorca jest zobowiązany do zwrotu Bankowi kosztów ubezpieczenia w wysokości 1.489 zł za pierwsze 36-miesięczny okres trwania ochrony ubezpieczeniowej.

Stosownie do **§ 9 ust. 9 Umowy**, jeżeli w ciągu okresu 36 miesięcy ochrony ubezpieczeniowej saldo zadłużenia z tytułu udzielonego kredytu nie stanie się równe lub niższe niż 425.840 zł, kredytobiorca jest zobowiązany do zwrotu kosztów ubezpieczenia za kolejny 36-ty miesięczny okres udzielonej Bankowi przez (...) S.A. (...) (...) ochrony ubezpieczeniowej, o czym kredytobiorca zostanie poinformowany przez Bank pisemnie.

Integralną część umowy stanowił Regulamin (§ 11 ust. 2 pkt 1 Umowy). W zakresie nieuregulowanym Umową zastosowanie miały postanowienia Regulaminu (§ 11 ust. 5 Umowy).

W § 12 ust. 1 pkt 1) Umowy bank poinformował, że całkowity koszt kredytu na dzień zawarcia Umowy wynosi 290.903,23 zł.

Rzeczywista roczna stopa oprocentowania na dzień sporządzenia Umowy wynosiła 4,82% w skali roku (§ 12 ust. 1 pkt 1) Umowy (umowa o kredyt hipoteczny nr (...) z dnia 24 września 2008 r., k. 79-84; Regulaminu kredytowania osób fizycznych w ramach usług bankowości hipotecznej w Banku (...) S.A. R22, k. 468-477; Regulaminu kredytowania osób fizycznych w ramach usług bankowości hipotecznej w Banku (...) S.A. R99, k. 479-488).

P. P. otrzymał wzór umowy, którego z nikim nie konsultował (zeznania powoda P. P., protokół k. 1048v, nagranie 00:22:49-00:23:16).

Kwota udzielonego kredytu w wysokości 453.599,99 zł została wypłacona w transzach: - w dniu 30 września 2008 r. w kwocie 203.600 zł, co bank przeliczył na 96.869,35 CHF przy zastosowaniu kursu banku w wysokości 2,1018;

- w dniu 21 października 2008 r. w kwocie 69.999,99 zł, co bank przeliczył na 30.854,67 CHF przy zastosowaniu kursu banku w wysokości 2,2687;

- w dniu 18 listopada 2008 r. w kwocie 60.000 zł, co bank przeliczył na 24.349,66 CHF przy zastosowaniu kursu banku w wysokości 2,4641;

- w dniu 9 lutego 2009 r. w kwocie 39.999,99 zł, co bank przeliczył na 13.969,89 CHF przy zastosowaniu kursu banku w wysokości 2,8633;

- w dniu 13 lutego 2009 r. w kwocie 69.999,99 zł, co bank przeliczył na 23.392,59 CHF przy zastosowaniu kursu banku w wysokości 2,9924;

- w dniu 19 czerwca 2009 r. w kwocie 10.000,02 zł, co bank przeliczył na 3.428,07 CHF przy zastosowaniu kursu banku w wysokości 2,9171. Łączna wysokość wypłaconego kapitału kredytu została przeliczona przez bank na kwotę 192.864,23 CHF (opinia biegłego sądowego H. D. z zakresu bankowości z 31 marca 2022 r., k. 1080).

Różnica pomiędzy wysokością wypłaty kredytu kredytobiorcy przy zastosowaniu kursów stosowanych przez Bank (...) a pomiędzy hipotetyczną wysokością wypłaty kredytu przy zastosowaniu średniego kursu NBP (tabela A) wynosiłaby 6.167,05 CHF (192.864,23 CHF minus 186.697,18 CHF) (opinia uzupełniająca biegłego sądowego H. D. z zakresu bankowości z 19 sierpnia 2022 r., k. 1135v).

Bank (...) od samego początku oferowania produktu umożliwiał klientom spłatę kredytu bezpośrednio w walucie CHF. Waluta spłaty zależała od decyzji klienta i nie była niczym uwarunkowana. Także od początku oferowania produktu Bank umożliwiał zmianę pierwotnej decyzji w zakresie waluty spłaty, czyli nawet jeśli pierwotnie klient zdecydował się na spłatę w PLN mógł po podpisaniu odpowiedniego aneksu zmienić pierwotną decyzję. Od początku oferowania produktu byli w Banku klienci, którzy spłacali kredyt bezpośrednio w walucie CHF, ale do lat 2010-2011 liczba takich klientów była niewielka. Obecnie już prawie 30% klientów spłaca kredyt bezpośrednio w walucie CHF (zeznania na piśmie świadka J. C. (1), k. 1025).

Aneksem nr (...) z dnia 20 października 2009 r. do umowy o kredyt hipoteczny nr (...) strony w § 7 ust. 2 Umowy dodały zapis: „Od dnia wejścia w życie zapisów niniejszego Aneksu Kredyt będzie spłacany w malejących ratach miesięcznych, które zawierają malejącą część odsetek oraz równą część raty kapitałowej.” (aneks nr (...) z dnia 20 października 2009 r. do umowy o kredyt hipoteczny nr (...), k. 85).

Aneksem nr (...) z dnia 1 czerwca 2012 r. do umowy o kredyt hipoteczny nr (...) strony w § 2 Umowy o Kredyt dodały zapis w brzmieniu:

„Kurs wymiany walut obcych, na podstawie którego przeliczane są na złote polskie zobowiązania Kredytobiorcy wyrażone w walucie obcej, podawany jest w Tabeli Kursów Walut Obcych Banku. Podstawą do ustalenia kursów kupna i sprzedaży zawartych w Tabeli Kursów Walut Obcych Banku jest kurs bazowy, stanowiący średnią arytmetyczną z ofert kupna i ofert sprzedaży tej waluty oferowanych przez profesjonalnych uczestników rynku walutowego i podanych na stronie serwisu R.w chwili tworzenia Tabeli Kursów Walut Obcych. Wartości kursu kupna i wartości kursu sprzedaży z Tabeli Kursów Walut Obcych mogą odbiegać od kursu bazowego o nie więcej niż 10%.

Tabela Kursów Walut Obcych Banku tworzona jest przynajmniej raz dziennie każdego dnia roboczego. Pierwsza Tabela Kursów Walut Obcych Banku tworzona jest pomiędzy godziną 8:00 a godziną 10:00 danego dnia. Tabela Kursów Walut Obcych publikowana jest każdorazowo na stronie www.(...)

W przypadku, gdy Tabela Kursów Walut Obcych tworzona jest w danym dniu co najmniej dwukrotnie, do ustalenia wysokości zobowiązania wyrażonego w walucie obcej przyjmowany jest kurs sprzedaży dewiz dla danej waluty najkorzystniejszy dla Kredytobiorcy spośród kursów sprzedaży dewiz obowiązujących w Banku w dniu przeliczania zobowiązania na złote polskie. W przypadku wcześniejszej częściowej spłaty kredytu będzie to najkorzystniejszy kurs sprzedaży dewiz spośród kursów obowiązujących w Banku danego dnia do chwili złożenia dyspozycji wcześniejszej częściowej spłaty."

Nadto § 7 ust. 1 oraz ust. 3 Umowy uległ zmianie i otrzymał następujące brzmienie: „Spłaty rat kredytu oraz przedterminowa spłata pełnej lub częściowej kwoty kredytu będzie dokonywana przez Kredytobiorcę w walucie obcej, do której kredyt jest indeksowany lub denominowany. Otwarcie i prowadzenie rachunku walutowego o numerze: (...), służącego do gromadzenia środków przeznaczonych na spłatę kredytu jest bezpłatne. Spłata kredytu następować będzie poprzez bezpośrednie potrącanie przez Bank należnych mu kwot z w/w rachunku. Bank nie pobiera opłaty za zmianę rachunku do obsługi kredytu.” (Aneks nr (...) z 1 czerwca 2012 r. do umowy o kredyt hipoteczny nr (...), k. 86).

W dniu 12 sierpnia 2014 r. strony zawarły Aneks nr (...) do umowy o kredyt hipoteczny nr (...) w § 4 Umowy (Opłaty i prowizje) dodano ust. 9, który otrzymał brzmienie:

W § 4 Umowy (Opłaty i Prowizje) dodaje się ust. 9, który otrzymuje

następujące brzmienie:

1) Z uwagi na fakt, iż saldo zadłużenia z tytułu udzielonego kredytu jest wyższe niż 80% wartości nieruchomości stanowiącej/stanowiących przedmiot zabezpieczenia kredytu (niski wkład własny), do czasu gdy saldo zadłużenia z tytułu udzielonego kredytu nie stanie się równe lub niższe niż 425 840.00 PLN, Bank będzie pobierał prowizję za zwiększone ryzyko Banku z tytułu występowania niskiego wkładu własnego, zwaną dalej „Prowizją”.

2) Z zastrzeżeniem pkt 4), Prowizja jest pobierana co miesiąc w kolejnych 36-miesięcznych okresach. Pierwszy 36-miesięczny okres pobierania Prowizji rozpoczyna się w dniu 01-09-2014 r.

3) Jeżeli do dnia 29-08-2014 r. saldo zadłużenia z tytułu udzielonego kredytu nie stanie się równe lub niższe niż 425 840.00 PLN, Bank będzie pobierał Prowizję w następującym po nim 36-miesięcznym okresie. Jeżeli natomiast do ostatniego dnia roboczego ostatniego miesiąca tego 36-miesięcznego okresu, saldo zadłużenia z tytułu udzielonego kredytu nie stanie się równe lub niższe niż 425 840.00 PLN, Bank będzie pobierał Prowizję w następującym po nim kolejnym 36-miesięcznym okresie. Mechanizm pobierania Prowizji opisany poprzednim stosuje się odpowiednio w kolejnych, następujących po sobie 36-miesięcznych okresach. Jeżeli w ciągu danego 36-miesięcznego okresu saldo zadłużenia z tytułu udzielonego kredytu stanie się równe lub niższe niż 425 840.00 PLN, Bank zaprzestanie pobierania Prowizji począwszy od miesiąca następującego po miesiącu, w którym saldo to osiągnie ww. poziom.

4) Wysokość Prowizji w danym 36-miesięcznym okresie każdorazowo obliczana będzie zgodnie z poniższym wzorem:

$$PR = [((SK * KSD) - (80\% * WN)) * 3.0\%] / 36$$

gdzie:

PR - Prowizja

SK - saldo zadłużenia z tytułu udzielonego kredytu wg stanu na dzień 29-08-2014 r., a w przypadku kontynuacji pobierania Prowizji w kolejnych 36-miesięcznych okresach, z ostatniego dnia roboczego ostatniego miesiąca 36-miesięcznego okresu poprzedzającego dany 36-miesięczny okres;

KSD - kurs sprzedaży CHF według Tabeli Kursów Walut Obcych obowiązującej w Banku w dniu 29-08-2014 r., a w przypadku kontynuacji pobierania Prowizji w kolejnych 36-miesięcznych okresach, w ostatnim dniu roboczym okresu ostatniego miesiąca 36-miesięcznego poprzedzającego dany 36-miesięczny okres

WN - wartość nieruchomości stanowiącej/stanowiących przedmiot zabezpieczenia kredytu

Przy obliczaniu Prowizji wynik jest zaokrąglany zgodnie z zasadami matematyki

5) Bank będzie pobierał Prowizję poprzez automatyczne obciążenie rachunku bankowego prowadzonego w PLN służącego do obsługi kredytu objętego Umową każdego 30 dnia miesiąca, z wyłączeniem miesiąca lutego, w którym Prowizja zostanie pobrana ostatniego dnia tego miesiąca, począwszy od miesiąca rozpoczynającego dany 36-miesięczny okres. W przypadku niepobrania przez Bank którejkolwiek Prowizji w powyższym terminie, Bank pobierze je w terminie 14 dni od daty zawarcia Aneksu nr (...) do Umowy.

W **§ 9 Umowy skreślono ust. 7, 9 i 10** (aneks nr (...)) z dnia 12 sierpnia 2014 r. do umowy o kredyt hipoteczny nr (...), k. 87).

Aneksem nr (...) z dnia 17 marca 2015 r. do umowy o kredyt hipoteczny nr (...) zmieniono § 5 ust. 1 pkt 5 Umowy, do § 5 ust. 1 dodano pkt 6 i 7 (aneks nr (...) z dnia 17 marca 2015 r. do umowy o kredyt hipoteczny nr (...), k. 88).

W okresie od października 2008 r. do sierpnia 2019 r. kredytobiorca dokonał spłat tytułem rat kapitałowo-odsetkowych w łącznej wysokości 350.854,47 zł, w tym 301.043,81 zł kapitału (81.676,05 CHF) oraz 49.810,66 zł odsetek (14.799,71 CHF). Na dzień 30 sierpnia 2019 r. do spłaty pozostała kwota 111.188,18 CHF (opinia uzupełniająca biegłego sądowego H. D. z 19 sierpnia 2022 r., k. 1133).

Przyjmując hipotetycznie, że kredytobiorca dokonywałby spłat rat kredytowych przeliczając raty według hipotetycznego kursu rynkowego CHF, kredytobiorca uiszczyłby w ww. okresie łącznie 347.122,32 zł tytułem rat kapitałowo-odsetkowych, w tym 297.145,75 zł (84.474,72 CHF) tytułem spłaty kapitału i 49.976,57 zł (14.998,86 CHF) tytułem spłaty odsetek. Na dzień 30 sierpnia 2019 r. do spłaty hipotetycznie pozostałaby kwota 109.830,89 CHF. Tym samym różnica pomiędzy saldem pozostałym do spłaty wynosiłaby 1.357,29 CHF (opinia uzupełniająca biegłego sądowego H. D. z 19 sierpnia 2022 r., k. 1133).

Różnica pomiędzy wysokością dokonanych spłat przez kredytobiorcę przy zastosowaniu kursów stosowanych przez Bank (...) a pomiędzy hipotetyczną wysokością spłat przy zastosowaniu kursów rynkowych wynosiłaby 19.381,35 zł tytułem rat kapitałowych oraz 2.408,36 zł tytułem rat odsetkowych, a więc łącznie 21.789,71 zł (opinia uzupełniająca biegłego sądowego H. D. z zakresu bankowości z 19 sierpnia 2022 r., k. 1135v).

W dniu 19 lutego 2018 r. P. P. złożył reklamację dotyczącą umowy nr (...) w zakresie:

- nienależnie pobranych od kredytobiorcy rat kapitałowo-odsetkowych w wyższej wysokości niż rzeczywiście powinien on spłacić w okresie od dnia 30 października 2008 r. do dnia 30 listopada 2017 r. w związku z zawarciem w treści umowy niedozwolonych postanowień umownych, których treść miała wpływ na wysokość spłaconych przez kredytobiorcę rat kapitałowo-odsetkowych w kwocie 93.409,60 zł;

- nienależnie pobranych od kredytobiorcy kosztów ubezpieczenia niskiego wkładu własnego w kwocie 8.795,92 zł;

- nienależnie pobranych od kredytobiorcy kosztów prowizji za zwiększone ryzyko banku z tytułu występowania niskiego wkładu własnego w kwocie 4.082,34 zł (reklamacja skierowana do Banku (...) S.A. z 19 lutego 2018 r., k. 88v-92).

W odpowiedzi na złożoną reklamację Bank (...) wskazał, że zdaniem Banku (...) zawarta przez strony jest ważna, skuteczna i wiąże klienta. Nie sposób również podzielić poglądu, że spłata rat kapitałowo-odsetkowych kredytu oraz innych opłat związanych z kredytem, stanowi świadczenie nienależne w rozumieniu art. 410 § 2 k.c., w związku z czym miałyby dojść do bezpodstawnego wzbogacenia po stronie Banku (odpowiedź z dnia 17 marca 2018 r. na reklamację, k. 93-96).

W dniu 19 czerwca 2019 r. P. P., na podstawie art. 84 k.c. w zw. z art. 86 k.c., złożył wobec Bank (...) S.A. w W. oświadczenie o uchyleniu się od skutków oświadczenia woli zawarcia Umowy o kredyt hipoteczny nr (...) z dnia 24 września 2008 r. wskazując, że podstawą uchylenia się od skutków oświadczenia woli jest wykrzywie, że Bank wprowadził go w błąd co do całkowitego kosztu kredytu oraz wysokości dodatkowego wynagrodzenia należnego bankowi z tytułu stosowania podwójnych klauzul indeksacyjnych (oświadczenie o uchyleniu się od skutków oświadczenia woli z 19 czerwca 2019 r., k. 97-99). Wskazane oświadczenie zostało doręczone bankowi w dniu 28 czerwca 2019 r. (potwierdzenie odbioru, k. 100-100v).

W odpowiedzi na złożone oświadczenie Bank (...) wskazał, że przedmiotowy kredyt nie był i nie jest objęty rygorem ustawy o kredycie konsumenckim. Nadto mając na uwadze stan faktyczny istniejący w sprawie bank uznał, że złożone oświadczenie jest bezpodstawne, albowiem brak jest spełnienia przesłanek, o których mowa w art. 84 lub 86 k.c., które to przesłanki warunkują skuteczne uchylenie się od skutków prawnych zawartej Umowy. Łącząca strony umowa jest zatem ważna i w pełni skuteczna (odpowiedź na oświadczenie o uchyleniu się od skutków oświadczenia woli, k. 101).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie złożonych do akt sprawy dokumentów. Sąd w całości dał wiarę dokumentom wymienionym w stanie faktycznym, bowiem żadna ze stron nie kwestionowała ich autentyczności, a Sąd nie miał podstaw do podważenia ich wiarygodności bądź zawartej w nich treści z urzędu.

Sąd ustalając stan faktyczny oparł się na zeznaniach świadka J. C. (1) (zeznania na piśmie, k. 1021-1029) w zakresie wskazanym w stanie faktycznym. W tej części zeznania świadka należało uznać za istotne dla rozstrzygnięcia

sporu oraz wiarygodne, albowiem w sposób spójny i jasny przedstawił posiadaną przez siebie wiedzę w zakresie procedury udzielania kredytu w walucie CHF, możliwości negocjowania umowy, wypełniania przez bank obowiązków informacyjnych względem klientów, pozyskiwania przez bank waluty obcej w celu udzielenia kredytów walutowych oraz umożliwienia wypłaty i spłaty kredytu w jego walucie. Okoliczności te znajdują również odzwierciedlenie w dowodach z dokumentów. Zeznania ww. świadka nie miały przesądzającego znaczenia dla ustaleń Sądu co do prawidłowości pouczenia powoda o ryzyku kursowym, kursie waluty, spreadzie czy kosztach kredytu, gdyż świadek ten nie brał udziału w procedurze udzielania powodowi kredytu.

Sąd oparł się również na zeznaniach świadka M. D. (zeznania na piśmie, k. 1013-1015) w zakresie wskazanym w stanie faktycznym. W tej części zeznania świadka należało uznać za istotne dla rozstrzygnięcia sporu oraz wiarygodne, albowiem w sposób spójny i jasny przedstawiła posiadaną przez siebie wiedzę w zakresie procedury udzielania kredytu w walucie CHF, możliwości negocjowania umowy, wypełniania przez bank obowiązków informacyjnych względem klientów, pozyskiwania przez bank waluty obcej w celu udzielenia kredytów walutowych oraz umożliwienia wypłaty i spłaty kredytu w jego walucie. Zeznania ww. świadka nie miały przesądzającego znaczenia dla ustaleń Sądu co do prawidłowości pouczenia powoda o ryzyku kursowym, kursie waluty, spreadzie czy kosztach kredytu. Świadek nie brał udziału w procedurze udzielania powodowi kredytu i zasłaniał się niepamięcią w zakresie większości pytań skierowanych do świadka przez stronę powodową.

Dokonując ustaleń faktycznych Sąd oparł się również częściowo na dowodzie z przesłuchania powoda P. P. (protokół rozprawy, k. 1047v-1048), w zakresie wskazanym w ustalonym stanie faktycznym. Jakkolwiek w ocenie Sądu powód rzetelnie przedstawił informacje na temat przyczyn i samego zawarcia umowy kredytowej to w przypadku pozostałych okoliczności, tj. niespełnienia w sposób należyty obowiązków informacyjnych przez bank itd., jego relacje nie znajdują potwierdzenia w zgromadzonym w sprawie materiale dowodowym. Zebrane w sprawie dowody i ustalony stan faktyczny wskazują, że w chwili zawierania umowy kredytu powód został należycie poinformowany i posiadał pełną świadomość różnicy pomiędzy oferowanymi kredytami PLN i kredytem waloryzowanym w walucie CHF. Powód w oparciu o otrzymane dane dokonał własnej analizy opłacalności produktów bankowych i zdecydował się na skorzystanie z kredytu denominowanego, który miał niższą ratę.

Sąd pominął dowód z zeznań świadka K. M., albowiem pomimo wezwania Sądu pozwany nie wskazał aktualnego adresu świadka (zarządzenie z 4 września 2020 r., k. 1011).

Sąd na rozprawie w dniu 21 września 2021 r., na podstawie art. 235² § 1 pkt 2 k.p.c., oddalił wniosek strony powodowej sformułowany w pkt VI pozwu (k. 6v-7) a dotyczący zobowiązania pozwanego do przedłożenia treści analiz, scenariuszy zmiany kursu, regulaminu wynagradzania pracowników, doradców kredytowych i pośredników kredytowych oraz zasad oceny zdolności kredytowej klientów jako nieistotny dla rozstrzygnięcia sprawy.

Ustalając stan faktyczny Sąd oparł się na opinii biegłego sądowego H. D. w zakresie bankowości z dnia 31 marca 2022 r. Zdaniem Sądu opinia sporządzona została zgodnie z zasadami wiedzy i doświadczenia zawodowego biegłego w oparciu o całość materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie. Opinia ta w sposób dokładny, zwięzły i wyczerpujący odpowiada na zadane w tezie dowodowej pytania (opinia biegłego sądowego H. D. z dnia 31 marca 2022 r., k. 1075-1091).

Wobec zgłoszonych przez stronę pozwaną zarzutów do opinii biegłego sądowego H. D. w zakresie bankowości z dnia 31 marca 2022 r. (pismo procesowe pozwanego z 22 czerwca 2022 r., k. 1111-1113), Sąd postanowieniem z dnia 28 czerwca 2022 r. dopuścił dowód z uzupełniającej pisemnej opinii biegłego (postanowienie z 28 czerwca 2022 r., k. 1114). Biegły sądowy w opinii uzupełniającej z dnia 19 sierpnia 2022 r. szczegółowo odniósł się do pytań i zarzutów sformułowanych przez pozwanego (opinia uzupełniająca z dnia 19 sierpnia 2022 r. biegłego sądowego H. D. w zakresie bankowości, k. 1121-1135).

Wobec zgłoszonych przez stronę pozwaną zarzutów do uzupełniającej opinii biegłego sądowego H. D. w zakresie bankowości z dnia 19 sierpnia 2022 r. (pismo procesowe pozwanego z 26 września 2022 r., k. 1146-1148), Sąd

postanowieniem z dnia 28 czerwca 2022 r. dopuścił dowód z uzupełniającej pisemnej opinii biegłego (postanowienie z 30 września 2022 r., k. 1149). Biegły sądowy w opinii uzupełniającej z dnia 08 grudnia 2022 r. szczegółowo odniósł się do pytań i zarzutów sformułowanych przez pozwanego (opinia uzupełniająca z dnia 08 grudnia 2022 r. biegłego sądowego H. D. w zakresie bankowości, k. 1155-1160). Biegły sądowy w opinii uzupełniającej z dnia 08 grudnia 2022 r. słusznie wskazał, iż niesłuszna jest koncepcja przedstawiona przez pozwanego odnośnie zastosowania kursów średnich NBP i kursów sprzedaży NBP z ostatniego dnia miesiąca, albowiem zastosowany winien być kurs z dnia faktycznej zapadalności raty kredytowej.

Sąd, na rozprawie w dniu 5 grudnia 2023 r., oddalił wniosek dowodowy strony powodowej o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego oraz oddalił wniosek strony powodowej w pozostałym zakresie jak w postanowieniu z dnia 11 października 2021 r., na podstawie art. 235² § 1 pkt 2 k.p.c. jako nieistotne dla rozstrzygnięcia sprawy (protokół rozprawy z 5 grudnia 2023 r., k. 1192) oraz z przyczyn jakie legły u podstaw nieuwzględnienia żądania pozwu, o czym w dalszej części uzasadnienia.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Powództwo główne oraz ewentualne nie zasługiwały na uwzględnienie.

Strona powodowa w niniejszym postępowaniu domagała się ustalenia, że umowa o kredyt hipoteczny nr (...) z dnia 24 września 2008 r. zawarta przez powoda z pozwanym jest nieważna, w tym nieważna na podstawie art. 12 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 23 sierpnia 2007 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym oraz zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kwoty 122.666,55 zł oraz 60.432,29 CHF (tytułem wszystkich uiszczonych przez powoda na rzecz pozwanego rat kapitałowo-odsetkowych oraz z tytułu składki ubezpieczenia niskiego wkładu własnego) jako zwrotu świadczeń nienależnych wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 6 lipca 2019 r. do dnia zapłaty. Ewentualnie, na wypadek nieuznania ww. żądania, o ustalenie, że powód skutecznie uchylił się od skutków zawarcia Umowy i zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kwoty 122.666,55 zł oraz 60.432,29 CHF jako zwrotu świadczeń nienależnych wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 6 lipca 2019 r. do dnia zapłaty. Ewentualnie, na wypadek nieuznania ww. żądań, o ustalenie, że bezskuteczne wobec powoda są zapisy § 2 ust. 2, § 7 ust. 1, § 9 ust. 7-9 Umowy, § 4 ust. 9 Umowy dodany Aneksem nr (...) z dnia 12 sierpnia 2014 r. oraz zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kwoty 120.188,95 zł wskutek pobrania przez pozwanego od powoda zawyżonych rat spłaty kredytu przez stosowanie bezskutecznych zapisów Umowy wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 1 kwietnia 2018 r. do dnia zapłaty.

Przechodząc do oceny zgłoszonego powództwa o ustalenie, wskazać należy na podstawę prawną dochodzonego przez powoda roszczenia, a więc art. 189 k.p.c. Stosownie do wymienionego przepisu powód może żądać ustalenia przez Sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, gdy ma w tym interes prawny. Zgodnie z ogólną zasadą wynikającą z art. 6 k.c. strona powodowa powinna wykazać istnienie po jej stronie interesu prawnego. Sąd z urzędu bada interes prawny będący materialno-prawną przesłanką powództwa o ustalenie, a ustalenie jego braku skutkuje oddaleniem powództwa wprost bez analizy żądania strony powodowej.

Interes prawny w rozumieniu art. 189 k.p.c. występuje wówczas, gdy istnieje niepewność stanu prawnego lub prawa; niepewność ta powinna być obiektywna, tj. zachodzić według rozumnej oceny sytuacji, a nie tylko subiektywna, tj. według odczucia powoda. Interes ten należy rozumieć jako potrzebę wprowadzenia jasności co do konkretnego prawa lub stosunku prawnego – w celu ochrony przed groźącym naruszeniem sfery uprawnień powoda (wyrok Sądu Najwyższego z 24 marca 1987 r., sygn. akt III CRN 57/87, OSNPG 1987, Nr 7, poz. 27). Skuteczne powołanie się na interes prawny wymaga wykazania, że oczekiwane rozstrzygnięcie wywoła takie skutki w stosunkach między stronami, w następstwie których ich sytuacja prawna zostanie określona jednoznacznie i tym samym wyeliminowane zostanie ryzyko naruszenia w przyszłości praw powoda. W przypadku, gdy dojdzie już do naruszenia prawa, w związku z którym stronie służy dalej idące roszczenie np. o świadczenie (danie, czynienie, zaniechanie lub znoszenie), wyłączona jest możliwość skutecznego wystąpienia z powództwem o ustalenie, skoro sfera podlegająca ochronie jest w takiej sytuacji szersza, a rozstrzygnięcie o różnicy zdań w stanowiskach stron nabiera charakteru przesłankowego. Takie

stanowisko wyraził Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 15 marca 2002 r. sygn. akt: II CKN 919/99 (LEX nr 54376), które Sąd Okręgowy w całości podziela.

Biorąc pod uwagę powyższe rozważania, należało przyjąć, iż strona powodowa ma interes prawny w wytoczeniu powództwa o ustalenie. Zdaniem Sądu, w przedmiotowej sprawie, oceniając interes prawny w powództwie o ustalenie, szczególną uwagę zwrócić należy na fakt, iż powoda oraz pozwany bank w dalszym ciągu łączy Umowa kredytowa, jak również brak spłaty całości zadłużenia wygenerowanego w oparciu o zawartą między stronami Umowę. W tej sytuacji nie sposób jest przyjąć, że powodowi służy dalej idące roszczenie, w szczególności o przyszłe należności przysługujące bankowi, które mógłby on uiścić na podstawie nieważnej w jego ocenie Umowy. Można rozważać, czy skoro strona powodowa spłaca kredyt w wysokości podawanej przez bank, to czy istnieje jakkolwiek niepewność jego sytuacji prawnej zważywszy na pogląd zaprezentowany w cytowanym wyżej wyroku Sądu Najwyższego z dnia 19 marca 2015 r. (sygn. IV CSK 362/14). Biorąc pod uwagę podnoszone przez stronę powodową twierdzenia o abuzywności postanowień dotyczących indeksacji zawartych w Umowie oraz nieważności Umowy, uznać należy, że niepewność sytuacji prawnej powoda została wykazana w sposób uzasadniający rozpoznanie sprawy merytorycznie w zakresie powództwa o ustalenie.

Poddając ocenie merytoryczne przesłanki zgłoszonych roszczeń (głównego i ewentualnych) należy wskazać, iż zasadność wywiedzionego powództwa powod upatrywał w trzech głównych okolicznościach. Po pierwsze stwierdzenia nieważności umowy, w tym uznania umowy za nieważną na podstawie art. 12 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 23 sierpnia 2007 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym, po drugie – skuteczności uchylenia się od skutków prawnych oświadczeń woli złożonych pod wpływem błędu co do całkowitego kosztu kredytu oraz wysokości dodatkowego wynagrodzenia należnego bankowi z tytułu stosowania podwójnych klauzul indeksacyjnych oraz ostatecznie z – nieważności umowy kredytowej wywodzonej z abuzywności wskazywanych enumeratywnie przez powoda klauzul umownych.

W pierwszej kolejności należało poddać ocenie najdalej idący zarzut strony powodowej sprowadzający się do twierdzenia, że umowa którą powodowie zawarli z pozwanym bankiem jest nieważna.

Zgodnie z art. 58 § 1 i 2 k.c. czynność sprzeczna z ustawą albo mająca na celu obejście ustawy jest nieważna, chyba że właściwy przepis przewiduje inny skutek, w szczególności ten, iż w miejsce nieważnych postanowień czynności prawnej wchodzi odpowiednie przepisy ustawy. Nieważna jest czynność prawna sprzeczna z zasadami współżycia społecznego.

Istotne z punktu widzenia rozstrzygnięcia sprawy jest również wskazanie przepisów regulujących umowę kredytu bankowego, tj. art. 69 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (dalej: prawo bankowe). Zgodnie z art. 69 ust. 1 prawa bankowego, w brzmieniu obowiązującym na datę zawarcia umowy kredytowej, przez umowę kredytu bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu. Stosownie do ust. 2 wskazanego przepisu, umowa kredytu powinna być zawarta na piśmie i określać w szczególności: strony umowy, kwotę i walutę kredytu, cel, na który kredyt został udzielony, zasady i termin spłaty kredytu, wysokość oprocentowania kredytu i warunki jego zmiany, sposób zabezpieczenia spłaty kredytu, zakres uprawnień banku związanych z kontrolą wykorzystania i spłaty kredytu, terminy i sposób postawienia do dyspozycji kredytobiorcy środków pieniężnych, wysokość prowizji, jeżeli umowa ją przewiduje, warunki dokonywania zmian i rozwiązania umowy.

W treści art. 69 ust. 2 prawa bankowego wskazano zatem, jakie niezbędne postanowienia powinny być zawsze ujawnione w umowie bankowej. Nie wszystkie z tych elementów stanowią essentialia negotii umowy kredytowej. Elementów konstrukcyjnych tej umowy poszukiwać należy w art. 69 ust. 1 prawa bankowego.

W ocenie Sądu przedmiotowa Umowa zgodna jest z art. 69 ustawy prawo bankowe i spełnia wszystkie wymogi zawarte w przytoczonym artykule, nie jest próbą obejścia przepisów prawa bankowego, jak również nie wypacza natury umowy

kredytu. W Umowie kwotę kredytu ustalono na 453.600 zł, zaś walutę waloryzacji na CHF i w efekcie w chwili wypłaty kredytu jego kwotę poddano waloryzacji do CHF, wyrażając ostatecznie saldo kredytu w kwocie 192.864,23 CHF (§ 2 ust. 1 Umowy, k. 79; opinia biegłego sądowego H. D. z zakresu bankowości z 31 marca 2022 r., k. 1080). Strona powodowa nie wносиła przy tym, aby kwotę kredytu wypłacono we franku szwajcarskim. Zdaniem Sądu odpowiadają prawu również postanowienia Umowy odnoszące się do oprocentowania kredytu, w tym wysokość oprocentowania kredytu i warunki jego zmiany. Umowa przewidywała też okoliczności, w jakich może dojść do zmiany oprocentowania oraz sposoby jakimi kredytobiorca o tej zmianie zostanie poinformowany (§ 6 Umowy, k. 81). Zauważyć też należy, że w dacie podpisania Umowy przepisy prawa bankowego nie przewidywały obowiązku zawarcia w umowie o kredyt postanowień określających mechanizm tworzenia tabel kursowych, kursów walut, czy też umożliwiających stronie wpływanie na ww. elementy. Zawarcia w umowie takich postanowień nie domagał się również powód.

Umowa kredytu waloryzowanego mieści się w konstrukcji ogólnej umowy kredytu bankowego i stanowi jej możliwy wariant (art. 353¹ k.c. w zw. z art. 69 ustawy Prawo bankowe). Umowa ta nie jest zatem sprzeczna z art. 358¹ § 2 k.c. wedle którego strony mogą zastrzec w umowie, że wysokość świadczenia pieniężnego zostanie ustalona według innego niż pieniądź miernika wartości. Natomiast § 3 tego przepisu stanowi podstawę sądowej waloryzacji świadczeń. Należy wyjaśnić, że przepis art. 69 prawa bankowego nie należy do przepisów określających w sposób sztywny wysokości świadczenia pieniężnego, w szczególności świadczenia kredytobiorcy, tj. kwoty kredytu, którą powinien zwrócić w wykonaniu zobowiązania wynikającego z umowy kredytu. Z tego względu waloryzacja umowna tego świadczenia była dopuszczalna na podstawie art. 358¹ § 2 k.c. Przyjęcie za miernik waloryzacji waluty obcej nie stanowiło również naruszenia bezwzględnie obowiązujących przepisów ani zasad współżycia społecznego. Waloryzacja umowna przy zastosowaniu jako jej miernika waluty obcej wyraża się w tym, że kredytobiorca zwraca kredytodawcy wykorzystaną sumę kredytu, przy czym w związku z kursem waluty obcej suma ta może być wyższa odpowiednio do relacji do waluty obcej. Suma wykorzystana w dniu wykonywania umowy kredytu może mieć bowiem inną wartość rynkową w wyniku indeksacji walutowej. Innymi słowy, kredytobiorca może być zobowiązany do zwrotu bankowi sumy pierwotnie wykorzystanego kredytu (w chwili wykonania umowy przez bank), ale taka wykorzystana suma (w całości lub części) może mieć inną (wyższą) wartość rynkową w okresie spłaty kredytu. Tym samym należy zaznaczyć, że zasada nominalizmu zawarta w art. 358¹ k.c., znajduje rozszerzenie w ustępie 2 wspomnianego artykułu, umożliwiającego waloryzację w drodze umowy (wyrok Sądu Najwyższego z 22 stycznia 2016 r., sygn. akt I CSK 1049/14).

Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 29 kwietnia 2015 r. (sygn. V CSK 445/14, Lex nr 1751291), który to pogląd Sąd Okręgowy podziela i odnosi do przedmiotowej sprawy, potwierdził, że dopuszczalne jest ułożenie stosunku prawnego w taki sposób, że strony ustalą w umowie inną walutę zobowiązania i inną walutę wykonania zobowiązania. Wspomniany powyżej art. 69 Prawa bankowego statuuje, że waluty samego kredytu oraz waluta jego spłaty nie muszą być tożsame. Tym samym, dopuszczalne jest tworzenie umów realizujących essentialia negotii umowy kredytu przy założeniu spłaty wierzytelności w walucie obcej.

Biorący kredyt, zwłaszcza długoterminowy z przeliczeniem zobowiązań okresowych (rat spłacanego kredytu) według umówionej waluty (klauzula walutowa) ponosi ryzyko polegające albo na płaceniu mniejszych rat w walucie kredytu, albo większych, niż to wynika z obliczenia w tej walucie, gdyż na wysokość każdej raty miesięcznej wpływa wartość kursowa waluty kredytu w stosunku do waloryzacji tego kredytu (wyrok Sądu Najwyższego z 24 maja 2012 r., sygn. akt II CSK 429/11, Legalis nr 526856). Podkreślenia wymaga więc, że istotną konsekwencją umowy kredytu jest brak pewności w zakresie ostatecznego całkowitego jego kosztu zarówno ze strony banku, jak i kredytobiorcy. Dotyczy to także kredytów wyrażonych w PLN, nieindeksowanych do waluty obcej, szczególnie w przypadku zastosowania zmiennego oprocentowania kredytu, zależnego od szeregu czynników, na które kredytobiorca także nie ma wpływu. W przypadku wzrostu oprocentowania w okresie kredytowania, tak samo jak w przypadku zmian na rynku walutowym, które mogą dotyczyć CHF, kwota wierzytelności wobec banku może ulegać zmianie, jednak nawet wówczas będzie to jedno i to samo zobowiązanie z tego samego tytułu, bez cech innych stosunków zobowiązaniowych. Zjawisko to nie stanowi naruszenia ustawy Prawo bankowe, ani Kodeksu cywilnego w zakresie prawa zobowiązań. Brak ekwiwalentności świadczeń jest więc pozorny, z uwagi na konieczność zachowania wzajemnej wartości waluty PLN i CHF. Nie można oczekiwać od banku (który, jako spółka prawa handlowego, prowadzi nastawioną na zysk działalność

gospodarczą) udzielania kredytów bez umożliwienia mu osiągnięcia korzyści z umowy kredytu, bo tylko wówczas nie dochodziłoby do rozbieżności pomiędzy udzielonym kredytem, a zobowiązaniem do zwrotu wykorzystanego kredytu. Kredytobiorca, niedysponujący własnymi środkami pieniężnymi oraz taki kredytobiorca, który nie zamierza zaangażować posiadanych przez siebie środków finansowych, korzysta z finansowego wsparcia ze strony banku, dla którego umowa kredytu jest źródłem przychodu, tym samym dochodzi do naruszenia równowagi między stroną konsumentką a spółką prawa bankowego. Nie jest to jednak równoznaczne z nieważnością umowy kredytu, ponieważ wykorzystanie mechanizmu waloryzacji nie narusza natury kredytu, gdyż zapewnia kredytodawcy zarobek w zamian za udzielenie kredytu.

Zdaniem Sądu, w sprawie bezsporne jest, że powód zawarł przedmiotową Umowę jako konsument w rozumieniu art. 22⁽¹⁾ k.c. Zgodnie z przywołanym przepisem, konsumentem można być wyłącznie w zakresie czynności prawnych niezwiązanych bezpośrednio z własną działalnością gospodarczą lub zawodową. Decyduje więc brak związku danej czynności z wymienioną działalnością, a nie to, czy taka działalność jest w ogóle prowadzona przez osobę dokonującą czynności prawnej. Do uznania, że mamy do czynienia z konsumentem, wystarczy brak bezpośredniego związku czynności z działalnością gospodarczą lub zawodową; istnienie pośredniego związku nie wyklucza zatem uznania danej osoby za konsumenta (K. Osajda (red.), P. Miklaszewicz, Kodeks cywilny, Komentarz, wyd. 20, 2018, Legalis). Środki z kredytu były przeznaczone na cele prywatne – zakup domu na rynku wtórnym (wniosek kredytowy nr (...) z 27 sierpnia 2008 r., k. 440-444; § 2 ust. 3 i 4 Umowy, k. 79). Bez znaczenia pozostaje przy tym okoliczność, że powód w chwili zawierania umowy prowadził działalność gospodarczą – firmę, która zajmowała się montażem okien i drzwi, bowiem zawarcie umowy kredytu nie miało żadnego związku z tą działalnością. Firma nie była zarejestrowana w zakupionej z kredytu nieruchomości ani żadne koszty kredytu nie były w firmie rozliczane (zeznania powoda P. P., protokół k. 1047v, nagranie 00:554-00:06:34). Bank zawierał natomiast przedmiotową umowę jako przedsiębiorca w zakresie prowadzonej przez siebie działalności gospodarczej, które polega m.in. na udzielaniu kredytów.

Zawarcie umowy jako konsument nie oznacza jednak „gwarancji satysfakcji”, tj. że umowa – w szczególności taka, która wiąże się z ryzykiem i uzależniona jest od czynników zewnętrznych, niezależnych od stron – będzie ostatecznie zawsze dla konsumenta korzystna. Jak wskazał Sąd Okręgowy w Warszawie w wyroku z dnia 18 kwietnia 2016 r. (sygn. III C 275/15, Mon.Pr.Bank. 2016 nr 10, str. 3) „działanie Państwa w zakresie ochrony konsumentów winno bowiem ograniczać się do ochrony przed działaniami podstępными bądź nieuczciwymi, nie mogą oni natomiast oczekiwać, że państwo ochroni ich przed wszelkimi negatywnymi konsekwencjami podejmowanych przez nich decyzji gospodarczych”, który to pogląd Sąd w tym składzie w pełni podziela. Podkreślić należy, że zawarcie umowy w charakterze konsumenta nie oznacza zwolnienia konsumenta z obowiązku dokonania przy zawieraniu umowy oceny rozmiaru zaciąganego zobowiązania i związanych z nim ryzyk. Jednocześnie żadne przepisy nie zabraniają konsumentom zawierania umów wiążących się z ryzykiem, jeżeli są oni gotowi je ponieść. Od konsumenta, należycie dbającego o własne interesy, należy oczekiwać aktywności i dążenia do wyjaśnienia wszelkich wątpliwości czy wszelkich niezrozumiałych kwestii szczególnie w kontekście umowy, która stanowi dla niego zobowiązanie. Jak słusznie wskazał Sąd Apelacyjny w Białymstoku w wyroku z dnia 5 października 2016 r. „w relacjach cywilnoprawnych nie jest dopuszczalne faworyzowanie żadnej ze stron, choćby była konsumentem, kosztem praw profesjonalisty. Trzeba też uwzględnić stale podnoszący się poziom wykształcenia, wiedzy, doświadczenia i świadomości prawnej ogółu społeczeństwa, w tym konsumentów, coraz lepiej przygotowanych do asertywnego uczestnictwa w obrocie prawnym” (wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z 5 października 2016 r., sygn. I ACa 47/16, Legalis nr 1533035). W ocenie Sądu, nie ma podstaw do przyznania stronie powodowej uprzywilejowanej pozycji, w której byłaby zwolniona z obowiązku przejawiania jakiegokolwiek staranności przy dokonywaniu oceny treści zawieranej umowy i od odpowiedzialności za jej skutki.

Oceny wymaga więc czy przed zawarciem przedmiotowej Umowy powód został w sposób należyty poinformowany o treści umowy o kredyt hipoteczny waloryzowany do waluty obcej i związanych z jej zawarciem ryzykach.

W ocenie Sądu, z materiału dowodowego zgromadzonego w niniejszej sprawie wynika, że powód – zarówno na etapie składania wniosku o udzielenie kredytu, jak i zawierania samej Umowy – został poinformowany m.in. o ryzyku

związany z zaciągnięciem kredytu hipotecznego waloryzowanego kursem waluty obcej, a przede wszystkim o ryzyku kursowym i tabelach kursowych. W banku przedstawiono mu różne możliwości tego kredytu. Otrzymał symulację, gdzie przedstawiono odmienne warianty oprocentowania. Porównywana była też wysokość raty kredytu. Rata w kredycie złotowym była o 40% wyższa niż rata w kredycie frankowym. Wskazano, że kurs franka będzie wpływał na wysokość raty. Poinformowano również, że możliwe są negocjacje w zakresie parametrów finansowych, z czego P. P. skorzystał w zakresie marży (zeznania powoda P. P., protokół k. 1047v-1048, nagranie 00:06:34-00:27:31). W § 5 ust. 3 Umowy kredytobiorca oświadczył, że wraz z wnioskiem kredytowym otrzymał pismo „Informację dla Wnioskodawców ubiegających się o produkty hipoteczne indeksowane kursem waluty obcej, oparte na zmiennej stopie procentowej” i zapoznał się z nim (k. 81). Nie była to też pierwsza umowa powoda kredytu hipotecznego waloryzowanego do waluty obcej, gdyż w 2006 r. (a więc 2 lata przed zawarciem spornej Umowy), powód w tym samym banku zawarł umowę kredytu indeksowanego (zeznania powoda P. P., protokół k. 1048, nagranie 00:22:27). Zdaniem Sądu bank wypełnił względem powoda wszelkie obowiązki informacyjne, w tym poinformowania o ryzyku zmiany kursów walutowych i ryzyku zmiany stóp procentowych.

Mając powyższe na uwadze, strona powodowa nie wykazała, aby pozwany bank nie wypełnił względem powoda ciążącego na nim obowiązku informacyjnego. W ocenie Sądu powód posiadał pełną i niezbędną wiedzę na temat spłaty rat kredytu waloryzowanego, a także doświadczenie z uwagi na zawarcie umowy kredytu indeksowanego w 2006 r. Miał też świadomość istnienia kursu walutowego, jego wahań i tabel kursowych. Został również poinformowany, iż uruchomienie kredytu i spłata rat kredytowych następuje według kursu kupna i sprzedaży waluty obcej, do której waloryzowany był kredyt.

Na ważność umowy kredytu nie wpływa również fakt, że waloryzacja kredytu była dokonywana jednostronnie przez bank w oparciu o kurs waluty u niego obowiązujący. Powód dobrowolnie zawarł umowę kredytu hipotecznego waloryzowanego do waluty obcej, zgadzając się na wprowadzenie do niej obecnie kwestionowanych przez niego klauzul.

Podnoszone przez stronę powodową zarzuty dotyczące umowy o kredyt hipoteczny waloryzowanej do waluty CHF wynikają, w ocenie Sądu, ze wzrostu kursu franka szwajcarskiego, na który pozwany bank nie miał żadnego wpływu i z którego to wzrostu nie odniósł żadnej korzyści. Wzrost kursu CHF wynikał bowiem z działań Centralnego Banku Szwajcarii, który w 2011 r. i 2015 r. doprowadził do uwolnienia sztywnego kursu CHF do innych walut. Zmiana kursu waluty, obiektywnie niekorzystna dla kredytobiorcy, nie może stanowić podstawy do stwierdzenia, że zawarta przez powoda umowa jest nieważna.

Bank spełnił względem powoda wszelkie wymagane w dacie zawierania Umowy obowiązki informacyjne. Wskazać należy, że trudno jest oczekiwać od banku, by na chwilę zawierania kredytu przedstawiał kredytobiorcy np. symulacje kredytu, w których kurs waluty rośnie o 100 lub 200%. Wystarczające jest, w ocenie Sądu, aby bank poinformował kredytobiorcę o ryzyku kursowym. Ostatecznie każdy kredytobiorca ryzyko to oceni inaczej. Na kredytobiorcy „odważnym”, „ryzykancie” nawet informacja o ryzyku wzrostu kursu waluty o 200% nie zrobi wrażenia, zaś inaczej zareaguje kredytobiorca „ostrożny” i „zapobiegliwy”. Sąd przyjął zatem, że strona powodowa posiadała pełną wiedzę na temat spłaty rat kredytu, to znaczy, że wysokość zadłużenia tytułem zaciągniętego kredytu (koszt kredytu), przeliczona na złotówki na dany dzień, podlega ciągłym wahaniom zgodnie z prawami rynków walutowych, w zależności od aktualnego kursu PLN i CHF, jak również miała świadomość istnienia kursu walutowego, jego wahań i tabel kursowych. Nie ma też wątpliwości, że wybierając zadłużenie w CHF, powód świadomie chciał skorzystać z oprocentowania niższego w porównaniu z kredytem złotowym i tym samym z miesięcznie niższej raty kredytu, a tym samym zauważał korzyści płynące z zawartej umowy kredytu.

Uznać również należy, iż dopuszczalne było zawarcie z bankiem umowy o kredyt waloryzowany do waluty obcej. Przedmiotowa Umowa nie może być zatem uznana za bezwzględnie nieważną w związku z art. 58 k.c., gdyż nie narusza przepisów prawa, ani nie zmierza do obejścia ustawy, jak również nie jest sprzeczna z zasadami współżycia społecznego.

Strona powodowa nie wykazała również, aby pozwany bank dopuścił się **nieuczciwych praktyk rynkowych**, a tym samym, aby zaistniały przesłanki do zastosowanie w niniejszej sprawie art. 12 ust. 1 pkt 4) ustawy z dnia 23 sierpnia 2007 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym (Dz. U. 2007 nr 171 poz. 1206). Stosownie do wskazanego przepisu, w razie dokonania nieuczciwej praktyki rynkowej konsument, którego interes został zagrożony lub naruszony, może żądać naprawienia wyrządzonej szkody na zasadach ogólnych, w szczególności żądania unieważnienia umowy z obowiązkiem wzajemnego zwrotu świadczeń oraz zwrotu przez przedsiębiorcę kosztów związanych z nabyciem produktu.

Do przesłanek pozwalających konsumentowi na wystąpienie z roszczeniem o naprawienie wyrządzonej szkody należą: dokonanie nieuczciwej praktyki rynkowej (tj. praktyki rynkowej, która jest sprzeczna z prawem lub dobrymi obyczajami i w istotny sposób zniekształca lub może zniekształcić zachowanie rynkowe przeciętnego konsumenta); wystąpienie szkody o charakterze majątkowym lub niemajątkowym; zdarzenie, którego wystąpienie warunkuje odpowiedzialność (zdarzeniem warunkującym odpowiedzialność za powstałą szkodę jest stosowana przez pozwanego przedsiębiorcę nieuczciwa praktyka rynkowa); związek przyczynowy pomiędzy zdarzeniem wyrządzającym szkodę a zaistnieniem szkody oraz wina po stronie sprawcy nieuczciwej praktyki rynkowej.

W ocenie Sądu, na gruncie niniejszej sprawy, brak jest podstaw do przyjęcia, iż zostało spełnionych łącznie wszystkich pięć przesłanek, zwłaszcza winy pozwanego banku oraz związku przyczynowego między powstałą szkodą a działaniami banku. Strona powodowa nie podołała ciężarowi dowodowemu wykazania, aby interes powoda jako konsumenta w omawianym stosunku zobowiązaniowym został w jakikolwiek sposób naruszony, czy też bank naruszył względem niego jakiegokolwiek obowiązki informacyjne. W chwili zawierania umowy powodowi znane były kwestionowane postanowienia, miał świadomość, że kredyt jest waloryzowany do waluty obcej, powód w przeszłości zawierał już umowę o kredyt hipoteczny waloryzowany do waluty CHF, miał też świadomość ryzyka walutowego i początkowo odnosił wymierne korzyści z wyboru tego rodzaju instrumentu finansowego. Dopiero, gdy wahania rynku walutowego doprowadziły do znaczącego wzrostu kwoty rat powód ocenił, że kredyt nie był dla niego korzystny, a ryzyko, o którym został poinformowany, faktycznie było znaczące. Nie było to jednak wynikiem naruszenia dobrych obyczajów przy zawieraniu umowy kredytu przez pozwany bank. Niewątpliwie ryzyko jest zawsze wpisane w tego rodzaju transakcje z uwagi na wahania kursów walut, co jednak nie daje podstaw do uznania w efekcie postanowień umownych jako naruszających dobre obyczaje, czy też uzasadnione interesy strony. Nie sposób też zarzucić pozwanemu, iż zdawał sobie sprawę z możliwości wzrostu kursu franka szwajcarskiego niemal o połowę bądź przy dołożeniu należytej staranności powinien to przewidzieć, zaś strona powodowa nie wykazała nawet, by przed zawarciem Umowy, kurs ten w ujęciu historycznym był kursem niestabilnym, obciążonym dużym ryzykiem wahań kursowych.

Dalej idącym zarzutem podnoszonym przez stronę powodową, jest kwestia oceny, czy powód składając pozwanemu na piśmie **oświadczenie woli z dnia 19 czerwca 2019 r. o uchyleniu się od skutków prawnych oświadczenia woli złożonego pod wpływem błędu** (oświadczenie o uchyleniu się od skutków oświadczenia woli z 19 czerwca 2019 r., k. 97-99) skutecznie uchylił się od skutków prawnych oświadczenia woli złożonego pozwanemu w dniu 24 września 2008 r., na mocy którego zawarł umowę kredytową nr (...), tj. czy kredytobiorca pozostawał w błędzie co do treści podejmowanej czynności prawnej.

Wskazywaną przez powoda wadę oświadczenia woli reguluje art. 84 k.c. Stosownie do treści tego przepisu, w razie błędu co do treści czynności prawnej można uchylić się od skutków prawnych swego oświadczenia woli. Jeżeli jednak oświadczenie woli było złożone innej osobie, uchylenie się od jego skutków prawnych dopuszczalne jest tylko wtedy, gdy błąd został wywołany przez tę osobę, chociażby bez jej winy, albo gdy wiedziała ona o błędzie lub mogła z łatwością błąd zauważyć; ograniczenie to nie dotyczy czynności prawnej nieodpłatnej (§1). Można powoływać się tylko na błąd uzasadniający przypuszczenie, że gdyby składający oświadczenie woli nie działał pod wpływem błędu i oceniał sprawę rozsądnie, nie złożyłby oświadczenia tej treści (błąd istotny) (§2).

W doktrynie i judykaturze przyjmuje się, iż błędem jest niezgodne z rzeczywistością wyobrażenie o czynności, przy czym niezgodność może dotyczyć zarówno faktów, jak i prawa. Błąd polega zatem na różnicy między wolą a jej wyrazem (oświadczeniem), wywołanym mylnym oświadczeniem o treści czynności prawnej. Błąd w rozumieniu art.

84 k.c., jako wada oświadczenia woli dotyczy więc sfery wewnętrznej podmiotu składającego oświadczenie woli. Nie oznacza to jednakże, iż ocena jego skuteczności opiera się wyłącznie na oświadczeniu tejże osoby o wystąpieniu określonego błędu. Sąd badając skuteczność tego rodzaju oświadczeń woli, bada czy w konkretnych okolicznościach faktycznych, przeciętny, rozsądnie postępujący człowiek faktycznie mógłby pozostawać w błędnym przekonaniu co do faktycznej treści czynności prawnej. Ocena wystąpienia błędu musi zostać zatem poprzedzona analizą zewnętrznych okoliczności towarzyszących złożonemu oświadczeniu woli, jak również tych, które nastąpiły już po złożeniu oświadczenia woli, a mogących mieć znaczenie dla oceny wyobrażenia strony o skutkach podjętej czynności prawnej. Wymaga to w szczególności uwzględnienia celu gospodarczego, jaki strona, która złożyła oświadczenie woli, chciała osiągnąć, skonfrontowania tego celu z treścią czynności prawnej, oceny stopnia skomplikowania zamierzonej i podjętej czynności prawnej, okoliczności subiektywnych dotyczących możliwości oceny rzeczywistych skutków prawnych dokonanej czynności prawnej przez osobę, która powołuje się na błąd, oraz zachowania się drugiej strony poprzedzającego dokonanie tej czynności, w tym wyrażanym przez nią wobec drugiej strony ocenom dotyczącym skutków prawnych, jakie miała wywołać czynność prawna. Granicą, która wyklucza możliwość powołania się na "błąd", jest sytuacja, gdy mylne wyobrażenie o skutkach prawnych złożonego oświadczenia woli zostało spowodowane niedbalstwem strony w zapoznaniu się z treścią składanego przez nią oświadczenia woli (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 8 marca 2012 r., sygn. III CSK 221/11, Legalis nr 524823). Możliwość powołania się na błąd jest więc wyłączona, jeżeli był on wywołany lekkomyślnością osoby składającej oświadczenie woli, polegającą na niedołożeniu należytej staranności w celu zbadania treści stosunku prawnego, który strona zamierza zawrzeć (por. wyrok Sądu Najwyższego z 30 czerwca 2005 r., sygn. IV CK 799/04, OSNC 2006/5/94; wyrok Sądu Najwyższego z 29 listopada 2012 r., sygn. II CSK 171/12, LEX nr 1294475).

Dla skuteczności uchylenia się od skutków prawnych oświadczenia woli, które zostało złożone innej osobie pod wpływem błędu, konieczne jest złożenie oświadczenia tej osobie na piśmie w terminie jednego roku od chwili wykrycia błędu, stosownie do treści art. 88 § 2 k.c. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 14 czerwca 2005 r., sygn. akt V CK 691/04, LEX nr 177225).

Zdaniem Sądu argumentacja powoda, iż dopiero w dniu 19 czerwca 2019 r., po zapoznaniu się z wyliczeniem dr J. C. (2) (wyliczenie całkowitego kosztu kredytu oraz wysokości prowizji z tytułu stosowania podwójnych klauzul indeksacyjnych dr J. C. (2) z 19 czerwca 2019 r., k. 102-103 wraz z załącznikami, k. 104-111) wykrył błąd co do całkowitego kosztu kredytu oraz wysokości dodatkowego wynagrodzenia należnego bankowi z tytułu stosowania podwójnych klauzul indeksacyjnych, stanowią jedynie gołosłowne twierdzenia strony powodowej. Podkreślić należy bowiem, że wzrost kursu CHF wynikał z działań Centralnego Banku Szwajcarii, który w 2011 r. i 2015 r. doprowadził do uwolnienia sztywnego kursu CHF do innych walut. Wzrost kursu franka szwajcarskiego, a tym samym wzrost całkowitych kosztów kredytów walutowych w CHF następował od 2015 r. Największy, a tym samym najbardziej doniosły wzrost kursu franka szwajcarskiego miał miejsce w styczniu 2015 r. Tendencja wzrostowa kursu waluty CHF utrzymywała się nieprzerwanie do 2015 r. Nie sposób więc uznać za wiarygodne twierdzeń strony powodowej, iż dopiero w 2019 r. powód dopiero po zleceniu sporządzenia prywatnej opinii powziął wiedzę odnośnie ewentualnego wprowadzenia go w błąd co do całkowitego kosztu kredytu oraz wysokości dodatkowego wynagrodzenia należnego bankowi z tytułu stosowania podwójnych klauzul indeksacyjnych.

Słusznie więc pozwany wskazuje, iż powód nie złożył w przypisanym terminie oświadczenia o uchyleniu się od skutków prawnych oświadczenia woli. W ocenie Sądu już co najmniej od 2015 r. miał podstawy do uznania, iż nastąpił istotny wzrost kursu franka szwajcarskiego, który miał bezpośrednie przełożenie na istotny wzrost całkowitego kosztu kredytu.

Uznając nawet, że oświadczenie woli z dnia 19 czerwca 2019 r. o uchyleniu się od skutków prawnych oświadczenia woli złożonego pod wpływem błędu zostało przez powoda złożone z zachowaniem terminu należało uznać, iż koncepcja strony powodowej upatrująca zasadności wywiedzionego powództwa o ustalenie nieważności umowy kredytowej, w związku z treścią oświadczenia z dnia 19 czerwca 2019 r. (k. 97-99) nie zasługiwała na uwzględnienie.

Podstawową okolicznością na której strona powodowa opierała twierdzenie

o skuteczności oświadczenia z dnia 19 czerwca 2019 r., był błąd co do całkowitego kosztu kredytu oraz wysokości dodatkowego wynagrodzenia należnego bankowi z tytułu stosowania podwójnych klauzul indeksacyjnych, albowiem gdyby powód nie działał pod wpływem błędu i ocenił sprawę rozsądnie to nie złożyłby oświadczeń zmierzających do zawarcia umowy kredytowej (oświadczenie o uchyleniu się od skutków oświadczenia woli z 19 czerwca 2019 r., k. 97-99).

Częściowa definicja pojęcia całkowitego kosztu kredytu znajduje się w obowiązującej w momencie zawarcia spornej umowy – ustawie z dnia 20 lipca 2001 r. o kredycie konsumenckim (Dz.U. Nr 100, poz. 1081). Z art. 7 przedmiotowej ustawy wynika, że całkowity koszt kredytu oznacza wszystkie koszty wraz z odsetkami i innymi opłatami i prowizjami, które konsument jest zobowiązany zapłacić za kredyt, z wyjątkiem kosztów: 1) które ponosi konsument w związku z niewykonaniem swoich zobowiązań wynikających z umowy o kredyt konsumencki; 2) które konsument ponosi w związku z nabyciem rzeczy lub usługi, niezależnie od tego, czy nabycie następuje z wykorzystaniem kredytu; 3) kosztów prowadzenia rachunku, z którego realizowane są spłaty oraz kosztów przelewów i wpłat na ten rachunek, chyba że konsument nie ma prawa wyboru podmiotu prowadzącego rachunek, a koszty te przekraczają koszty dla rachunków oszczędnościowych stosowane przez podmiot prowadzący rachunek; 4) kosztów ustanowienia, zmiany oraz związanych z wygaśnięciem zabezpieczeń i ubezpieczenia, z wyjątkiem kosztów ubezpieczenia spłaty kredytu - wraz z oprocentowaniem i pozostałymi kosztami - na wypadek śmierci, inwalidztwa, choroby lub bezrobocia konsumenta; 5) kosztów wynikających ze zmiany kursów walut.

Koszty wynikające ze zmiany kursów walut to takie, które dotyczą kredytów denominowanych/indeksowanych w walutach obcych, tzn. takich, w których wysokość spłat kredytu uzależniona jest od kursu określonej waluty obowiązującej w chwili określonej

w umowie (tak Z. Truszkiewicz: Umowa kredytu, w: Encyklopedia prawa bankowego, Warszawa 2001, s. 812).

Zmiana określonego kursu pociąga za sobą zmianę kosztów kredytu wyrażonych w pieniądzu polskim. Może się oczywiście zdarzyć, że na skutek zmian na rynku walut, kredyt okaże się droższy niż wyliczono na początku. Z uwagi na to, że koszty związane ze wzrostem kursów walut są niemożliwe do przewidzenia, nie są podawane w wartościach liczbowych w umowie, a jedynie w postaci informacji, iż takie koszty mogą wystąpić. Tak więc w sytuacji, w której wysokość kosztów (oprocentowania, rat, prowizji) uzależniona jest od czynników o zmiennym charakterze, należy przyjąć, iż informacje dotyczące całkowitego kosztu kredytu oraz rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania uwzględniają jedynie wysokość kosztów możliwych do przewidzenia na dzień zawarcia umowy (por. wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie z 29 listopada 2019 r., sygn. XXV C 1330/17, Legalis nr 2283222).

W umowie kredytu hipotecznego zawartej przez strony dnia 24 września 2008 r. wskazano, iż całkowity koszt kredytu na dzień sporządzenia umowy wynosi 290.903,23 zł. Całkowity koszt kredytu określony w umowie nie uwzględniał ryzyka kursowego. Zdaniem Sądu, ujęcie kosztu związanego ze zmianą kursów walut w całkowitym koszcie kredytu wskazywanym na etapie zawierania umowy o kredyt nie powinno mieć miejsca. Próba ujęcia takiej wartości w całkowitym koszcie kredytu wprowadzałaby bowiem kredytobiorcę w błąd, gdyż wartość taka znana jest najwcześniej w dacie uruchomienia kredytu, co ma miejsce już po zawarciu umowy kredytu. Analogicznie należy postrzegać kwestię wliczania w całkowity koszt kredytu spreadu walutowego. Skoro bowiem na dzień sporządzenia umowy kredytu strony nie znały przyszłego kursu waluty (kursu sprzedaży CHF na dzień uruchomienia kredytu), oczywiste jest, że bank nie mógł uwzględnić spreadu walutowego w całkowitym koszcie kredytu, ani w rzeczywistej rocznej stopie oprocentowania, wyliczonych na dzień zawarcia umowy. O tym, iż ustalając całkowity koszt kredytu należy brać pod rozwagę wyłącznie koszty znane na dzień zawarcia umowy kredytowej, wskazuje również Rekomendacja S Komisji Nadzoru Finansowego z 2006 r. dotycząca dobrych praktyk w zakresie ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie, na którą powołuje się strona powodowa (zob. słowniczek pojęć pkt 8 oraz pkt 5.1.3 Rekomendacji S (II) Komisji Nadzoru Finansowego dotycząca dobrych praktyk w zakresie ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie; link źródłowy: https://www.knf.gov.pl/knf/pl/komponenty/img/knf_127276_Rekomendacja%20S%20II__a_9532.pdf).

Oceniając skuteczność omawianego oświadczenia woli powoda w zakresie wskazywanych przez stronę powodową: całkowitego kosztu kredytu oraz wysokości dodatkowego wynagrodzenia należnego bankowi z tytułu stosowania podwójnych klauzul indeksacyjnych w umowie kredytu hipotecznego, należy również zwrócić uwagę na fakt, iż podane w Umowie wartości miały wyłącznie charakter informacyjny. Zawarcie ich

w umowie kredytu hipotecznego, którego wartość przekraczała 80.000 zł wynikało wyłącznie z Rekomendacji S Komisji Nadzoru Finansowego z 2006 r. dotyczącej dobrych praktyk w zakresie ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie (pkt 5.1.3.), nie składało się natomiast na treść łączącego strony stosunku prawnego. Stosowanie przepisów ustawy z dnia 20 lipca 2001 r. o kredycie konsumenckim w stosunku do umów kredytowych przekraczających kwotę 80.000 zł było wyłączone (zob. art. 3 ust. 1 pkt 1 ww. ustawy).

Nawet jednak na gruncie ustawy o kredycie konsumenckim z dnia 20 lipca 2001 r., wartości całkowitego kosztu kredytu nie była traktowana jako element przedmiotowo istotny umowy kredytu. Świadczy o tym treść art. 15 przedmiotowej ustawy przewidująca, że w razie naruszenia jej przepisów, m.in. w zakresie określenia parametrów CKK i RRSO, treść umowy kredytu zmienia się w ten sposób, że konsument nie jest zobowiązany do zapłaty oprocentowania i innych kosztów kredytu, z wyjątkiem kosztów ustanowienia zabezpieczenia i ubezpieczenia kredytu, czyli otrzymuje tak zwany „kredyt darmowy”. Sankcja kredytu darmowego jest jedyną sankcją za naruszenie przepisów ustawy o kredycie konsumenckim w zakresie naruszenia wskazanych obowiązków informacyjnych. Ustawa nie przewidywała innych sankcji w postaci nieważności umowy ani nie dawała możliwości uchylecia się od skutków oświadczenia woli nawet w przypadku błędnego określenia w umowie wartości CKK lub RRSO. Wynika to z faktu, że CKK i RRSO, jako parametr niestanowiący elementu przedmiotowo istotnego umowy kredytu, nie może powodować błędu co do treści czynności prawnej w rozumieniu art. 84 § 1 k.c.

Błąd w znaczeniu wady oświadczenia woli jest określany jako błąd postrzegania („błąd widzenia”), w odróżnieniu od błędów przewidywania i wnioskowania, które, należąc do sfery motywacyjnej podejmowanej czynności prawnej, tworzą pobudkę, pod wpływem której wyrażone zostaje oświadczenie woli uznane następnie przez oświadczającego za „błąd”, gdy okazuje się, że oświadczenie nie osiągnęło zamierzonego i przewidywanego celu. Artykuł 84 k.c. określa dwie pozytywne i niezbędne przesłanki błędu w znaczeniu prawnym: musi to być błąd co do treści czynności prawnej i musi być błędem istotnym. Błąd odnosi się do treści czynności prawnej, gdy jest z nią ściśle powiązany, to znaczy dotyczy któregośkolwiek elementu składającego się na jej treść. Błąd może dotyczyć nie tylko essentialia negotii, ale także innych okoliczności lub elementów należących do treści czynności prawnej. W omawianej płaszczyźnie błąd może dotyczyć w szczególności: przedmiotu czynności prawnej (lub jego cech), rodzaju czynności prawnej, osoby kontrahenta, jego sytuacji prawnej (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 24 października 1972 r., sygn. I CR 177/72, Legalis nr 16651). W sytuacji, gdy oświadczenie woli było złożone innej osobie, uchylenie się od jego skutków prawnych dopuszczalne jest jedynie wtedy, gdy błąd ten został wywołany przez tę osobę, chociażby bez jej winy, albo gdy wiedziała ona o błędzie lub mogła z łatwością błąd zauważyć. Natomiast walor istotności błędu sformułowany w art. 84 § 2 k.c., oznacza, iż błąd musi być zobiektywizowany. Wynika to z odwołania się do przypuszczenia, jak by się w tej sytuacji zachował człowiek oceniający sprawę rozsądnie i niedziałający pod wpływem błędu, to znaczy, czy złożyłby oświadczenie tej treści.

Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe, w stanie prawnym obowiązującym w dniu zawarcia umowy kredytu (Dz.U. Nr 140, poz. 939), przewidywała w art. 69 ust. 2, że umowa kredytu powinna być zawarta na piśmie i określać w szczególności: 1) strony umowy; 2) kwotę i walutę kredytu; 3) cel, na który kredyt został udzielony; 4) zasady i termin spłaty kredytu; 5) wysokość oprocentowania kredytu i warunki jego zmiany; 6) sposób zabezpieczenia spłaty kredytu; 7) zakres uprawnień banku związanych z kontrolą wykorzystania i spłaty kredytu; 8) terminy i sposób postawienia do dyspozycji kredytobiorcy środków pieniężnych; 9) wysokość prowizji, jeżeli umowa ją przewiduje; 10) warunki dokonywania zmian i rozwiązania umowy.

Zawarta przez strony Umowa kredytu z dnia 24 września 2008 r. zawiera wszystkie wymagane prawem elementy, spośród których za essentialia negotii umowy kredytu w orzecznictwie uznaje się kwotę kredytu, termin jego spłaty oraz wysokość oprocentowania (zob. wyrok SN z 17 stycznia 2003 r., III CZP 82/02, Legalis nr 55850). Wśród

wskazanych powyżej wymaganych przez Prawo bankowe elementów umowy kredytu nie ma określenia całkowitego kosztu kredytu czy rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania. W związku z tym przypomnieć trzeba, iż podanie informacji o tych parametrach w umowie kredytu mogło mieć jedynie znaczenie informacyjne. Powyższe wskaźniki wyliczane są bowiem na podstawie określonych w treści umowy parametrów udzielonego kredytu, jednakże nie kształtują treści stosunku zobowiązaniowego łączącego strony umowy kredytu, tj. nie określają praw i obowiązków stron umowy.

Nawet podanie przez pozwanego ewentualnie zaniżonej wartości CKK i RRSO pozostawało bez wpływu na charakter oraz wysokość zobowiązań stron spornej umowy kredytu i nie mogło stanowić podstawy do uchylenia się przez powoda od skutków prawnych złożonych oświadczeń woli. Zgodnym zamiarem stron wynikającym z treści umowy kredytowej było bowiem doprowadzenie do sytuacji, w której pozwany bank odda do dyspozycji powoda jako kredytobiorców środki pieniężne w kwocie 453.600 zł, na określony w umowie kredytu cel, a kwota ta zostanie następnie spłacona przez powoda w 300 miesięcznych ratach kapitałowo-odsetkowych. Te elementy umowy kredytu określały wzajemne prawa i obowiązki stron umowy i stanowiły o treści czynności prawnej. Inne elementy umowy, takie jak określenie całkowitego kosztu kredytu i rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania, miały wyłącznie charakter informacyjny. Wobec tego powodowi nie przysługiwało uprawnienie do uchylenia się od oświadczenia woli dotyczącego zawarcia umowy kredytu ze względu na ewentualny błąd określony przez stronę powodową jako błąd „co do całkowitego kosztu kredytu oraz wysokości dodatkowego wynagrodzenia należnego bankowi z tytułu stosowania podwójnych klauzul indeksacyjnych” (oświadczenie o uchyleniu się od skutków oświadczenia woli z 19 czerwca 2019 r., k. 97-99).

Reasumując, w ocenie Sądu koncepcja strony powodowej upatrująca zasadności wywiedzionego powództwa o ustalenie nieważności umowy kredytowej, w związku z treścią oświadczenia z dnia 19 czerwca 2019 r. (k. 97-99) nie zasługiwała na uwzględnienie. Sąd nie znalazł również podstaw do przyjęcia, że umowa jest nieważna z uwagi na sprzeczność z prawem bądź zasadami współżycia społecznego (art. 58 § 1 i 3 k.c.).

Strona powodowa twierdziła, że postanowienia § 2 ust. 2 i § 7 ust. 1 Umowy (klauzule indeksacyjnie), § 9 ust. 7-9 Umowy (klauzula ubezpieczenia niskiego wkładu własnego), § 4 ust. 9 Umowy dodany Aneks nr (...) z dnia 12 sierpnia 2014 r. (klauzula ubezpieczenia niskiego wkładu własnego) – stanowią **klauzule niedozwolone (abuzywne)**. Wskazane postanowienia umowne dotyczą indeksacji kredytu i korzystania przez bank z wewnętrznych tabel kursowych banku w zakresie przeliczenia kwoty kredytu w dniu jego uruchomienia oraz w zakresie spłaty kredytu, a także klauzuli ubezpieczenia niskiego wkładu własnego. Sąd zauważa również, że strony w dniu 12 sierpnia 2014 r., zawierając aneks nr (...) do umowy o kredyt hipoteczny nr (...) (k. 87) postanowiły, że ust. 7 i ust. 9 z § 9 Umowy (klauzula ubezpieczenia niskiego wkładu własnego) zostają skreślone. Tym samym aneksem nr (...) dodano do § 4 Umowy ustęp 4, który dotyczył klauzuli niskiego wkładu własnego (k. 87).

Z kolei uznanie kwestionowanych przez stronę powodową postanowień za abuzywne wymaga subsumpcji przepisu art. 385¹ § 1 k.c., zgodnie z którym postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nieuzgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Paragraf 2 powołanego przepisu wskazuje, że jeżeli postanowienie umowy zgodnie z § 1 nie wiąże konsumenta, strony są związane umową w pozostałym zakresie. Z kolei paragraf 3 wskazanego artykułu definiuje nieuzgodnione indywidualnie postanowienia umowy jako te, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta. Zgodnie z § 4 powołanego przepisu ciężar dowodu, że postanowienie zostało uzgodnione indywidualnie spoczywa na tym, kto się na to powołuje.

W ocenie Sądu strona powodowa nie podołała wykazaniu abuzywności ww. postanowień umownych, o czym szerzej w dalszej części uzasadnienia.

Niedopuszczalne, zdaniem Sądu, jest uproszczenie rozpoznania niniejszej sprawy poprzez odwołanie się tylko i wyłącznie do prejudycjalnego charakteru wyroków Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów. Tym samym

dotychczasowe orzecznictwo nie ma decydującego wpływu na interpretację sprawy, albowiem każdorazowo sąd obowiązany jest do dokonania całościowej oceny materiału dowodowego w celu ustalenia wiążącej strony treści stosunku prawnego. Jak stwierdził Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 19 grudnia 2003 r. (sygn. akt III CZP 95/03), kontrola dokonywana w trybie przepisów art. 479³⁶-479⁴⁵ k.p.c. dotyczy nie analizy konkretnego stosunku zobowiązaniowego, lecz abstrakcyjnie rozumianej treści normatywnej wzorca umownego (niezależnie od tego nawet, czy znalazł on zastosowanie w następstwie zawarcia umowy), tj. na kontroli wzorca jako takiego, w oderwaniu od konkretnej umowy, której wzorzec dotyczy.

Postanowienia umowy kredytu, które łączą strony postępowania, ustalone zostały w oparciu o preferencje powoda (konsumenta), zgłoszone we wniosku o udzielenie kredytu. Ostatecznie sama treść Umowy, z wyjątkiem postanowień odzwierciedlających dane zawarte we wniosku kredytowym, nie były indywidualnie uzgadniane, co do końcowego słownego brzmienia, lecz na kształt ostatecznie przyjętego wariantu tej umowy i w ogóle na decyzję o jej zawarciu decydujący wpływ miał powód, o czym w dalszej części uzasadnienia.

W judykaturze istnieje spór co do przyjęcia czy klauzule waloryzacyjne regulują świadczenie główne, czy też nie.

Zdaniem Sądu regulacje umowne związane z waloryzacją kredytu dotyczą głównych świadczeń stron. Co prawda ustawodawca nie określił, co należy rozumieć przez sformułowanie „główne świadczenia stron”, wskazane w art. 385¹ § 1 k.c., ale niewątpliwie są to takie elementy konstrukcyjne umowy, bez których uzgodnienia nie doszłoby do jej zawarcia. Pojęcie to z pewnością należy interpretować w nawiązaniu do elementów przedmiotowo istotnych umowy. Strona powodowa kwestionowała zapisy przedmiotowej Umowy dotyczące indeksacji, a zatem sposobu przeliczenia udzielonego im kredytu i rozliczenia wpłat dokonywanych przez nich na rzecz pozwanego tytułem spłaty zaciągniętego zobowiązania. Pojęcie „głównych świadczeń stron” w odniesieniu do umowy należy rozpatrywać w kontekście art. 69 ust. 1 Prawa bankowego, zawierającego essentialia negotii umowy kredytu. Analizując kwestionowane przez powoda postanowienia umowne stwierdzić należy, że miały one wpływ na wysokość kredytu oraz wysokość poszczególnych rat. Stanowiły częściowo klauzulę waloryzacyjną, która wprost oddziałuje na wysokość świadczenia głównego stron. Z uwagi na powyższe, nie ulega wątpliwości, że w niniejszej sprawie nie wystąpiła podstawowa przesłanka wynikająca z art. 385¹ § 1 k.c. Kwestionowane postanowienia określały bowiem główne świadczenia stron, a strona powodowa nie wykazała, aby zostały one sformułowane w sposób niejednoznaczny. Omawiane regulacje odwołują się wprost do kursu kupna lub sprzedaży waluty obowiązującego w pozwanym banku w chwili wypłaty lub spłaty kredytu. Wskazać również należy, że kredytujący bank de facto nie miał technicznej możliwości wykonania umowy w inny sposób niż w oparciu o własne tabele kursów. Zdaniem Sądu treść tych postanowień nie budzi też wątpliwości.

Przyjmując nawet, że postanowienia te – jako dotyczące głównych świadczeń stron – nie zostały określone w sposób jednoznaczny, ewentualnie, że regulacje dotyczące waloryzacji nie regulują głównych świadczeń stron, to żądanie pozwu również nie zasługiwało na uwzględnienie.

W przedmiotowej sprawie należy zwrócić uwagę na realia zawierania umów w sprawach takich jak niniejsza, polegające na tym, że z jednej strony bank posiada pewną paletę produktów finansowych do wyboru i uzgodnienia, zaś z drugiej strony konsument zgłasza swoje konkretne potrzeby najpierw w drodze ustnej, a po dopasowaniu konkretnego instrumentu do jego potrzeb – w drodze wniosku o udzielenie kredytu.

Niewątpliwie, z materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie wynika, że strona powodowa chciała sfinansować zakup domu i poszukiwała produktu finansowego (kredytu), który zapewniłby uzyskanie potrzebnej kwoty, przy jednocześnie możliwie najniższych kosztach uzyskania kredytu. W rezultacie zgłoszone przez kredytobiorcę potrzeby wywołały reakcję w postaci przedstawienia oferty, która mogłaby sprostać zgłoszonym potrzebom. Po otrzymaniu oferty powód podjął również negocjacje w zakresie marży, które doprowadziły do jej obniżenia z poziomu 1.15% do 1.00%. Obniżeniu uległa również prowizja z poziomu do 0.80% (zeznania powoda P. P., protokół k. 1047v-1048, nagranie 00:06:34-00:27:31; decyzja negocjacji cenowej kredytu hipotecznego z dnia 18 września 2008 r., k. 446; decyzja negocjacji cenowej kredytu hipotecznego z dnia 23 września 2008 r., k. 448). Ostatecznie kształt zaproponowanych warunków umownych był zdeterminowany potrzebami powoda świadomie przez niego

zgłoszonymi. Ponadto strona powodowa nie podnosiła twierdzeń jakoby poszczególne zapisy Umowy były dla powoda nieodpowiednie w momencie zawierania Umowy. Należy zaznaczyć, że wskazane okoliczności nie obalają wprawdzie przesłanki nieuzgodnienia indywidualnego kwestionowanych postanowień z konsumentem, ale mają zdecydowany wpływ na ocenę zaistnienia dalszych przesłanek, o których mowa w przepisie art. 385¹ k.p.c. (rażącego naruszenia interesu konsumenta i sprzeczności dobrymi obyczajami).

W odniesieniu do przesłanek sprzeczności postanowień z dobrymi obyczajami i rażącego naruszenia interesów konsumenta, a także naruszenia zasad współzycia społecznego Sąd uznał, że strona powodowa nie wykazała spełnienia tychże przesłanek w niniejszym postępowaniu, co do żadnej ze spornych klauzul.

Jak podnosi się w doktrynie i orzecznictwie „dobre obyczaje” są w zasadzie odpowiednikiem „zasad współzycia społecznego”. Zgodnie z utrwaloną judykaturą do zasad tych zalicza się reguły postępowania niesprzeczne z etyką, moralnością, aprobowanymi społecznie zasadami. W rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. „działanie wbrew dobrym obyczajom” w zakresie kształtowania treści stosunku obligacyjnego wyraża się w tworzeniu przez partnera konsumenta takich klauzul umownych, które godzą w równowagę kontraktową tego stosunku, zaś „rażące naruszenie interesów konsumenta” oznacza nieusprawiedliwioną dysproporcję praw i obowiązków na jego niekorzyść w określonym stosunku zobowiązaniowym. Rażące naruszenie należy interpretować jako znaczne odbieganie przyjętego uregulowania od zasad uczciwego wyważenia praw i obowiązków. Naruszenie interesów konsumenta ma być niewątpliwe, bezsporne i nacechowane znacznym ujemnym ładunkiem (por. m. in. wyrok Sądu Najwyższego z 13 lipca 2005 r., sygn. I CK 832/04, Biul. SN 2005 nr 11).

Wskazane w tym przepisie formuły prawne, służą do oceny tego, czy standardowe klauzule umowne zawarte we wzorcu umownym przekraczają określone przez ustawodawcę granice rzetelności kontraktowej twórcy wzorca w zakresie kształtowania praw i obowiązków konsumenta (por. wyrok Sądu Najwyższego z 13 lipca 2005 r., sygn. I CK 832/2004, Biul. SN 2005/11/13). Nie jest zatem wystarczające ustalenie nierównomiernego rozkładu praw i obowiązków stron umowy (sprzeczność z dobrymi obyczajami), lecz konieczne jest stwierdzenie prawnie relewantnego znaczenia tej nierównowagi (rażące naruszenie interesów konsumenta).

W kontekście stosunków prawnych łączących bank z jego klientami (stosunków umownych o charakterze ekonomicznym) przyjąć należy, że zasady współzycia społecznego wymagają od stron tych stosunków uczciwości (uczciwego obrotu) oraz lojalności. Powód złożył wniosek kredytowy, został zapoznany z ryzykiem kursowym i zaakceptował zasady funkcjonowania kredytu denominowanego (waloryzowanego) (§ 5 ust. 3 Umowy, k. 81).

Strona powodowa nie wykazała również, by kurs CHF z tabeli kursowej pozwanego banku był ustalony dowolnie, a w szczególności z rażącym pokrzywdzeniem interesów kredytobiorcy. Sąd zważył, że ustawodawca nie sprecyzował stopnia szczególności postanowień przewidujących sposób i termin ustalania przez bank kursu wymiany walut, na podstawie którego obliczane są raty kapitałowo-odsetkowe. Zdaniem Sądu, sporne postanowienia zostały też sformułowane na tyle precyzyjnie, na ile pozwala na to materia, której one dotyczą.

W niniejszej sprawie biegły sądowy H. D. ustalił, że różnica pomiędzy wysokością wypłaty kredytu kredytobiorcy przy zastosowaniu kursów stosowanych przez Bank (...) a pomiędzy hipotetyczną wysokością wypłaty kredytu przy zastosowaniu średniego kursu NBP (tabela A) wynosiłaby 6.167,05 CHF (192.864,23 CHF minus 186.697,18 CHF) (opinia uzupełniająca biegłego sądowego H. D. z zakresu bankowości z 19 sierpnia 2022 r., k. 1135v).

W okresie od października 2008 r. do sierpnia 2019 r. kredytobiorca dokonał spłat tytułem rat kapitałowo-odsetkowych w łącznej wysokości 350.854,47 zł, w tym 301.043,81 zł kapitału (81.676,05 CHF) oraz 49.810,66 zł odsetek (14.799,71 CHF). Na dzień 30 sierpnia 2019 r. do spłaty pozostała kwota 111.188,18 CHF (opinia uzupełniająca biegłego sądowego H. D. z 19 sierpnia 2022 r., k. 1133).

Przyjmując z kolei, że kredytobiorca dokonywałby spłat rat kredytowych przeliczając raty według hipotetycznego kursu rynkowego CHF, kredytobiorca uiściłby w ww. okresie łącznie 347.122,32 zł tytułem rat kapitałowo-

odsetkowych, w tym 297.145,75 zł (84.474,72 CHF) tytułem spłaty kapitału i 49.976,57 zł (14.998,86 CHF) tytułem spłaty odsetek. Na dzień 30 sierpnia 2019 r. do spłaty hipotetycznie pozostałaby kwota 109.830,89 CHF. Tym samym różnica pomiędzy saldem pozostałym do spłaty wynosiłaby jedynie 1.357,29 CHF (opinia uzupełniająca biegłego sądowego H. D. z 19 sierpnia 2022 r., k. 1133).

W ocenie Sądu z powyższego wynika, że zastosowany przez bank kurs sprzedaży CHF/PLN pochodzący z Tabeli Kursów Walut Obcych pozwanego banku nie odbiegał w sposób istotny od kursów rynkowych CHF, tym samym nie można uznać, że doszło do rażącego pokrzywdzenia interesów kredytobiorców.

Strona powodowa nie dostrzega, że bank udzielając kredytu, czy też pożyczki długoterminowej jest obciążony szczególnym rodzajem ryzyka, nie jest bowiem w stanie po tak długim okresie trwania takiego stosunku zobowiązaniowego domagać się przed sądem odmiennego ukształtowania stosunku, który łączy go z klientem, z powołaniem się chociażby na utratę siły nabywczej waluty polskiej. Wynika to wprost z przepisu art. 358¹ § 4 k.c., zgodnie z którym z żądaniem zmiany wysokości lub sposobu spełnienia świadczenia pieniężnego nie może wystąpić strona prowadząca przedsiębiorstwo, jeżeli świadczenie pozostaje w związku z prowadzeniem tego przedsiębiorstwa. W odniesieniu do kredytów „złotowych” bank kalkuluje swoje ryzyko kontraktowe i udziela kredytu w złotych polskich, to tym samym udziela go na warunkach odmiennych, z realnym oprocentowaniem znacznie wyższym niż w przypadku, w którym udziela kredytu walutowego, kredytu złotówkowego indeksowanego do waluty obcej czy kredytu denominowanego w walucie obcej, którą charakteryzują mniejsze wahania kursowe. Takie zabezpieczenie pozwala bankowi na udzielenie kredytu z niższym oprocentowaniem i marżą, a co za tym idzie – niższą ratą, co niewątpliwie również zdecydowało o wyborze powoda.

O rażącym naruszeniu interesów konsumenta można mówić wtedy, gdy dochodzi do istotnej oraz nieusprawiedliwionej dysproporcji praw i obowiązków na niekorzyść konsumenta. Rażące naruszenie należy interpretować jako znaczne odbieganie przyjętego uregulowania od zasad uczciwego wyważenia praw i obowiązków. Naruszenie interesów konsumenta ma być niewątpliwe, bezsporne i nacechowane znacznym ujemnym ładunkiem (por. m. in. wyrok Sądu Najwyższego z 13 lipca 2005 r., sygn. I CK 832/04, Legalis nr 71468).

Równocześnie, wbrew przedstawianej przez stronę powodową linii wykładni kwestionowanych postanowień, Sąd nie mógł w ocenie abuzywności, a w szczególności spełnienia przesłanki „rażącego naruszenia interesów konsumenta”, abstrahować od całokształtu konstrukcji umowy i zawartej w niej postanowień. Poniesienie ryzyka kursowego, związanego z możliwością zmiennej wartości franka szwajcarskiego, było rekompensowane przez zastosowanie niższej stopy procentowej, co w porównaniu do oferowanych w dacie zawierania umowy kredytów złotych było znacznie korzystniejsze.

Mając powyższe na uwadze, zdaniem Sądu, strona powodowa nie wykazała, aby interes powoda jako konsumenta w omawianym stosunku zobowiązaniowym został w jakikolwiek sposób naruszony. W chwili zawierania Umowy powód wiedział o tym, że kredyt jest waloryzowany do waluty obcej, miał wiedzę w zakresie postanowień dotyczących ryzyka walutowego, oprocentowania, zabezpieczenia kredytu, miał również doświadczenie w zawieraniu umów kredytowych indeksowanych do waluty obecnej i początkowo odnosił wymierne korzyści z wyboru tego rodzaju instrumentu finansowego.

Okoliczności sprawy i dokonana ocena dowodów prowadzą do wniosku, iż wpłacane przez powoda na rzecz pozwanego banku na podstawie postanowień Umowy kredytu kwoty nie stanowią świadczenia nienależnego. Uiszczane były na ważnej podstawie, a powód zobowiązany był i nadal jest względem pozwanego banku.

Żądanie powoda, zdaniem Sądu, jest również sprzeczne z zasadami współzycia społecznego, tj. zasadą uczciwego postępowania w obrocie gospodarczym, równego traktowania kontrahentów czy lojalności. Gdyby bowiem roszczenie strony powodowej zostało uwzględnione, a pozwany zobowiązany zostałby do zapłaty dochodzonych przez powoda kwot, pomimo że zrealizował on cel umowy, tj. skorzystał z udostępnionego mu kapitału, to stanowiłoby to naruszenie praw osób, które w tym samym okresie planowały zaciągnięcie kredytu, jednak z uwagi na ryzyko związane z kredytem

indeksowanym nie zdecydowały się na jego zawarcie i zaciągnęły kredyt złotówkowy, który w tym czasie był znacznie mniej korzystny finansowo.

Odnosząc się do sposobu zabezpieczenia Umowy to jest **ubezpieczenia niskiego wkładu własnego** (§ 9 ust. 7 Umowy, k. 82), należy wskazać, że w standardowym stosunku z umowy kredytu hipotecznego kredytobiorca angażuje część osobistych środków majątkowych na cel kredytu poprzez wniesienie wkładu własnego. Wówczas udział banku w inwestycji zmniejsza się, a wraz z nim ryzyko banku w udzieleniu swych środków, bowiem inwestycja jest już przynajmniej częściowo sfinansowana. W niniejszej sprawie powód uzyskał środki w kwocie 250.000 zł na budowę domu, 200.000 zł na zakup domu w budowie oraz 3.600 zł tytułem kosztów wliczonych w kredyt, a stanowiących faktycznie koszt jednorazowej, bezzwrotnej prowizji (§ 4 ust. 1 Umowy, k. 80). Powód nie posiadał środków na pokrycie wkładu własnego (zeznania powoda P. P., protokół k. 1048v, nagranie 00:27:31). Brak wymaganej kwoty wkładu własnego pociągał wzrost ryzyka ekonomicznego banku. Z tego powodu strony zdecydowały się obrać dodatkowe zabezpieczenie w postaci zapewnienia przejściowej ochrony ubezpieczeniowej. W konsekwencji powstała sytuacja, w której osoba trzecia zapewniła ochronę ubezpieczeniową kredytodawcy, zaś koszty tej ochrony ponosił kredytobiorca. Biorąc więc pod uwagę powyższe, należy stwierdzić, że wskazany sposób zabezpieczenia nie naruszył w sposób rażący interesów powoda.

W ocenie Sądu, postanowienia umowy kredytowej o ubezpieczeniu niskiego wkładu własnego, stanowiły właściwy i w chwili zawierania Umowy pożądany przez powoda równoważnik zwiększonego ryzyka banku. Nadto sporne postanowienia umowne dotyczące ubezpieczenia niskiego wkładu własnego stanowią realizację uprawnienia i obowiązku banku do ustanowienia zabezpieczenia spłaty kredytu, wynikającego z art. 70 ust. 2 oraz art. 69 ust. 2 pkt 6 Prawa bankowego. Postanowienia te pozostają również jasne i nie budzą wątpliwości interpretacyjnych.

Zasadą jest, że każde przejście wartości majątkowej z jednej osoby na drugą musi być prawnie uzasadnione. W związku z tym stosownie do art. 405 k.c., kto bez podstawy prawnej uzyskał korzyść majątkową kosztem innej osoby, obowiązany jest do wydania korzyści w naturze, a gdyby nie było to możliwe, do zwrotu jej wartości.

Przepis ten – w myśl art. 410 § 1 k.c. – stosuje się w szczególności do świadczenia nienależnego. Świadczenie jest nienależne, jeżeli ten, kto je spełnił, nie był w ogóle zobowiązany lub nie był zobowiązany względem osoby, której świadczył, albo jeżeli podstawa świadczenia odpadła lub zamierzony cel świadczenia nie został osiągnięty, albo jeżeli czynność prawna zobowiązująca do świadczenia była nieważna i nie stała się ważna po spełnieniu świadczenia (§ 2).

Okoliczności sprawy i dokonana ocena dowodów prowadzą do wniosku, iż wpłacone przez powoda na rzecz pozwanego, na podstawie postanowień Umowy kredytu kwoty nie stanowią świadczenia nienależnego. Uiszczane były na ważnej podstawie, a powód zobowiązany był i nadal jest względem pozwanego banku. Sąd nie dopatrywał się podstaw nieważności przedmiotowej Umowy, w związku z tym żądanie powoda nie znajduje uzasadnienia. Sąd nie uznał kwestionowanych postanowień Umowy za niedozwolone, tym samym powództwo główne oraz ewentualne, podlegały oddaleniu w całości (pkt I wyroku).

Zgodnie z art. 108 §1 k.c. sąd rozstrzyga o kosztach w każdym orzeczeniu kończącym postępowanie w instancji. Podstawę rozstrzygnięcia o kosztach procesu w niniejszej sprawie stanowi przepis art. 98 §1 k.p.c., zgodnie z którym strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu).

W niniejszej sprawie, w myśl przepisu art. 108 § 1 zd. 2 k.p.c., rozstrzygnięto jedynie o zasadach ponoszenia kosztów procesu ustalając, że powód przegrał proces w 100% i pozostawił rozliczenie kosztów postępowania referendarzowi sądowemu po uprawomocnieniu się niniejszego wyroku, o czym orzekł w punkcie II wyroku.

Sędzia Ewa Ligoń-Krawczyk